

INFORME SOBRE L'ACCÉS DE LES DONES A LA VIDA POLÍTICA 2011 (I)

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	2
METODOLOGIA	4
L'ACCÉS DE LES DONES A LA VIDA POLÍTICA	6
1. Composició de les llistes electorals	6
2. Caps de llista	8
3. Anàlisi de les primeres posicions en relació als resultats de 2007 a les llistes electorals	14
4. L'impacte de les xarxes corporatives informals.....	18
5. Limitacions i alternatives a les quotes legals	20
CONCLUSIONS.....	23
BIBLIOGRAFIA.....	25
ANNEX	26
<i>Annex 1: Articles de la Llei Orgànica 5/1985 de Règim Electoral General que es veuen modificats per l'aprovació de la Llei Orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva entre homes i dones.....</i>	<i>26</i>
<i>Annex 2: Rànquing de municipis amb representació de dones en les seves llistes electorals. Baix Llobregat i municipis, 2007 i 2011.</i>	<i>29</i>
<i>Annex 3: Resultats electorals de les eleccions locals de 2007, Baix Llobregat i municipis.</i>	<i>30</i>
<i>Annex 4: Resultats electorals de les eleccions locals de 2011, Baix Llobregat i municipis.</i>	<i>31</i>
<i>Annex 5: Percentatge de llistes amb 2 dones i 3 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2011.....</i>	<i>33</i>
<i>Annex 6: Llistes electorals dels partits amb representació comarcal encapçalades per dones. Municipis del Baix Llobregat, 2011</i>	<i>34</i>
<i>Annex 7: Exemple de llista cremallera total.....</i>	<i>35</i>
<i>Annex 8: Exemple de llista cremallera parcial</i>	<i>35</i>
<i>Annex 9: Glossari de termes</i>	<i>36</i>

INTRODUCCIÓ

Des de l'Observatori Comarcal del Baix Llobregat, amb el recolzament del Consell de les Dones del Baix Llobregat i seguint la seva tasca iniciada després de les eleccions locals de l'any 2007 amb la publicació de dos informes sobre l'accés de la dona a la vida política, es presenta el primer Informe sobre l'accés de la dona a la vida política confeccionat a partir de les dades extretes de les llistes electorals corresponents als comicis electorals locals celebrats els anys 2007 i 2011. L'objectiu principal de l'informe és l'anàlisi exhaustiva de la composició de les llistes electorals de totes les formacions polítiques per tal d'establir quina és la presència de dones en aquestes, a més d'analitzar com es distribueixen homes i dones en les primeres posicions de les llistes, és a dir, aquelles posicions que tenen més possibilitats de ser elegides per formar part dels consistoris.

A partir de l'any 2007, la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre homes i dones¹ es va aplicar als municipis de més de 5.000 habitants. Els canvis que promovia aquesta llei van ser introduïts en totes les esferes de la vida pública i, per tant, també en l'esfera política. Amb la seva aplicació, la Llei Orgànica 5/1985 de Règim Electoral General² va incorporar nous articles per tal d'aconseguir una major igualtat entre homes i dones en la participació política electoral³. Amb aquesta finalitat, la llei estableix que les llistes han d'estar formades per un mínim d'un 40% de persones d'un mateix sexe, de manera que aquest criteri s'ha de complir en cada tram de cinc persones, o el que és el mateix, que com a mínim dues persones en cada tram de cinc han de ser homes o dones. Aquesta llei va ser ampliada als municipis majors de 3.000 habitants en les darreres eleccions locals celebrades al mes de maig de 2011.

Un altre dels objectius de l'informe serà veure quins són els efectes d'aquests canvis que les formacions polítiques s'han vist obligades a introduir en la confecció de les seves llistes electorals. Així mateix, s'intentarà observar si l'establiment de quotes legals és utilitzat com un mètode de discriminació positiva o com un sostre de vidre⁴ per a l'accés de les dones a la vida política. És a dir, si es tracta d'una bona pràctica per aconseguir la paritat entre sexes o si finalment s'utilitza com una eina que impedeix a les dones arribar als càrrecs de més poder, de manera que el 40% mínim de participació de les dones a les llistes electorals és vist com un percentatge al qual s'ha d'arribar ja que és exigint per via legal, però no es percep que pot ser superat.

Segons Tània Verge⁵ existeixen una sèrie de factors que expliquen la restriccions que viuen les dones a l'hora de participar en la vida política, són tres:

- en primer lloc, els factors sistèmics són les característiques pròpies d'un determinat territori com ara les característiques socioeconòmiques, el sistema electoral o el sistema de partits.
- els factors d'oferta són aquelles característiques pròpies de les dones candidates durant el procés de selecció. Aquestes característiques estan relacionades amb els estereotips de

¹ Veure Annex 9

² Veure Annex 9

³ Veure Annex 1

⁴ Veure Annex 9

⁵ Tània Verge, «Cuotas voluntarias y legales en España. La paridad a examen». Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 2008.

gènere, els quals tenen efectes sobre les capacitats de les dones o la dificultat de conciliar la vida privada i la vida pública. Aquest últim problema acostuma a ser un dels més importants a l'hora de parlar de l'accés de les dones a la vida política, ja que en moltes ocasions el fet de dedicar temps a la vida política suposa per a moltes dones l'aparició d'una tercera jornada⁶ i ⁷, és a dir, un temps que ha de dedicar a la vida pública sumat al temps que aquestes dones ja dediquen al mercat de treball i al treball de cura i reproducció. Els homes, en canvi, majoritàriament no dediquen tant de temps als treballs de cura i de reproducció ja sigui perquè deleguen en altres persones (generalment dones) o perquè no assumeixen les seves responsabilitats en aquestes tasques, participant de forma secundària o puntual.

La tercera jornada que suposa la dedicació a la vida política és especialment dura en aquells municipis petits on la vida política no és una activitat remunerada o té una baixa remuneració i les persones que s'hi dediquen no tenen dedicació plena i, per tant, han de fer compatible aquesta tasca amb el seu treball.

- Per acabar, els factors de demanda fan referència a aquells elements que els partits polítics tenen en compte o exigeixen als seus candidats o candidates. Les desigualtats de gènere en l'estructura i els valors en les organitzacions socials, i més concretament dels partits polítics, provoquen que els factors de demanda siguin molt més fàcils d'assumir per part dels homes que de les dones. Per exemple, l'exigència d'una dedicació plena, flexible i adaptable a qualsevol moment en què l'organització ho requereixi és més fàcil d'assumir pels homes que no pas per les dones. Els estereotips sexistes o l'exigència de requisits més elevats a les dones per ocupar llocs de poder són alguns dels factors de demanda que dificulten la seva plena incorporació a la vida política.

A més, aquestes dinàmiques queden reforçades per les xarxes corporatives informals⁸. Aquestes, partint de la idea original d'*old boy network* introduïda per Verge, són el conjunt de xarxes informals masculines de confiança i poder que es consoliden a través d'activitats lúdiques. En la majoria d'ocasions aquestes activitats no poden ser presenciades per les dones, ja que s'acostumen a dur a terme en franges horàries en què aquestes es dediquen a tasques domèstiques i familiars. Així, els horaris d'alguns actes socials com ara sopars, anar a prendre una copa o la participació en clubs privats són més fàcils d'assumir pels homes que per les dones. La poca presència de dones en la creació de les xarxes corporatives informals limita o retarda les seves possibilitats d'accedir plenament a la vida política. Per altra banda, però, quan una dona encapçala una llista electoral, aquesta llista sol comptar amb un major nombre de dones. Segons Verge això es pot explicar perquè les dones també utilitzen les seves pròpies xarxes corporatives informals.

⁶ Pippa Norris i Mark Franklin. «Social Representation», *European Journal of Political Research*, 32. Pàg. 201; citat a Verge (2008).

⁷ Veure Annex 9

⁸ Veure Annex 9

METODOLOGIA

Totes les dades utilitzades en el present informe s'han extret de les llistes electorals publicades per les Juntes electorals de zona⁹ a través del Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB). Les dades referents als comicis de 2007 es poden trobar al BOPB del dia 1 de maig de 2007, mentre les que fan referència als comicis de 2011 es poden trobar al BOPB publicat el dia 26 d'abril de 2011. Totes les dades obtingudes en forma de llistes electorals han estat explotades per tal d'obtenir més informació sobre la presència de les dones en les llistes electorals. El fet de disposar de dades referents als dos darrers comicis locals celebrats al Baix Llobregat ens permet la comparació dels diferents resultats entre les eleccions de 2007 i les de 2011.

A fi de comparar la informació disponible, en ocasions al llarg de l'informe s'ha establert una divisió segons la grandària dels municipis. Aquesta divisió permetrà observar quines són les principals diferències en les llistes electorals dels municipis petits i dels municipis grans. S'entén per municipi petit aquell que té una població de 20.000 o menys habitants, i per municipis grans aquells que tenen una població superior a 20.000 habitants. Així, la distribució segons la grandària dels municipis del Baix Llobregat serà la següent:

Municipis de 20.000 o menys habitants	Municipis de més de 20.000 habitants
Abrera	Castelldefels
Begues	Cornellà de Llobregat
Castellví de Rosanes	Esparreguera
Collbató	Esplugues de Llobregat
Cervelló	Gavà
Corbera de Llobregat	Martorell
Pallejà	Molins de Rei
Palma de Cervelló, la	Olesa de Montserrat
Papiol, el	Prat de Llobregat, el
Sant Climent de Llobregat	Sant Andreu de la Barca
Sant Esteve Sesrovires	Sant Boi de Llobregat
Sant Just Desvern	Sant Feliu de Llobregat
Santa Coloma de Cervelló	Sant Joan Despí
Torrelles de Llobregat	Sant Vicenç dels Horts
Vallirana	Viladecans

Font: OC-BL a partir de les dades de l'IDESCAT, Padró municipal d'habitants.

⁹ Veure Annex 9

Per tal d'ordenar i estructurar la informació obtinguda, l'informe es basa en quatre hipòtesis de treball principals que s'expliquen tot seguit:

- 1) La grandària del municipi influeix, d'una banda, en la presència de dones en les llistes electorals, és a dir, es preveu que en els municipis grans hi haurà un major nombre de dones a les llistes. D'altra banda, la mida del municipi influeix en el nombre de caps de llista que cada formació política presenta als municipis, de manera que es preveu un menor nombre de llistes encapçalades per dones en els municipis grans.
- 2) Els homes repeteixen més com a caps de llista que les dones, ja que aquestes solen ser substituïdes més freqüentment i no repeteixen en el seu càrrec tant com ho fan els homes.
- 3) Les formacions polítiques que abans de l'aplicació de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre homes i dones ja comptaven amb quotes voluntàries¹⁰ que facilitaven la igualtat en la presència d'homes i dones a les llistes electorals són les que, un cop aplicada la citada llei, continuen presentant un major nombre de dones en les seves llistes. Les formacions polítiques que usaven les quotes voluntàries són el PSC, EUiA-ICV i ERC.
- 4) La presència de dones en les llistes electorals augmenta quan una dona encapçala la llista. En canvi, quan és un home qui l'encapçala la presència de dones es veu reduïda.

¹⁰ Annex 9

L'ACCÉS DE LES DONES A LA VIDA POLÍTICA

1. Composició de les llistes electorals

Tots els municipis de la comarca que a partir de 2007 van haver d'aplicar la Llei Orgànica 3/2007 superen el 40% de participació femenina a les seves llistes electorals (Taula 1). Però cap dels municipis té una representació de dones superior al 50% en cap dels dos comicis celebrats fins al moment amb l'aplicació de quotes legals¹¹.

Es pot observar com en la gran majoria de municipis exempts de crear llistes amb quotes legals la representació femenina és la més petita en tota la comarca i en gairebé tots els municipis la representació en les llistes és inferior al 40%. L'any 2007 eren 6 els municipis exempts d'aplicar aquesta llei: Castellví de Rosanes, Collbató, La Palma de Cervelló, El Papiol, Sant Climent de Llobregat i Torrelles de Llobregat. D'aquests municipis, destaca el cas de la Palma de Cervelló, que tot i no estar obligada a presentar llistes amb quotes legals fins els comicis de 2011, ja al 2007 les dones representaven un 45,5% del total de persones presentades a les llistes electorals del municipi.

Amb l'ampliació de la llei per a les eleccions de 2011 a tots els municipis de més de 3.000 habitants, només Castellví de Rosanes ha quedat exempt d'aplicar l'esmentada llei en les darreres eleccions. Aquest municipi ha estat també a les eleccions de 2011 el municipi amb menys representació de dones a les llistes electorals, tot i que aquesta representació ha augmentat 13,3 punts respecte l'any 2007.

Els dos municipis que han augmentat més la representació femenina a les seves llistes són Collbató (amb un augment de 14,5 punts) i Sant Climent de Llobregat (amb un augment de 13,6 punts), precisament dos dels municipis que en els comicis de 2007 no superaven el 40% de representació femenina. Per altra banda, Corbera de Llobregat i Sant Just Desvern són els municipis que han disminuït més la representació femenina de les seves llistes electorals (ha disminuït 4,5 punts i 2,9 punts, respectivament). La representació femenina en les llistes electorals del Baix Llobregat se situa en un 45,6% en els comicis de 2011, 1 punt per sota que a l'any 2007.

D'altra banda, es podria dir que la grandària dels municipis no influeix en el percentatge de representació de dones a les llistes electorals dels municipis. És a dir, no es pot afirmar que existeix més representació femenina en les llistes electorals dels municipis grans de la comarca¹².

¹¹ Veure Annex 9

¹² Veure Annex 2

Taula 1: Rànquing de municipis amb representació de dones en les llistes electorals. Baix Llobregat i municipis, 2007 i 2011.

	Eleccions 2007			Eleccions 2011	
	Dones	% dones a les llistes electorals		Dones	% dones a les llistes electorals
Corbera de Llobregat	59	49,6%	Sant Esteve Sesrovires	38	48,7%
Esplugues de Llobregat	82	48,8%	Esplugues de Llobregat	91	48,1%
Sant Joan Despí	61	48,4%	Begues	50	48,1%
Santa Coloma de Cervelló	31	47,7%	Palma de Cervelló, la	21	47,7%
Sant Just Desvern	48	47,1%	Martorell	70	47,6%
Prat de Llobregat, el	82	46,9%	Santa Coloma de Cervelló	37	47,4%
Cervelló	24	46,2%	Sant Vicenç dels Horts	79	47,0%
Sant Esteve Sesrovires	36	46,2%	Viladecans	105	46,7%
Vallirana	47	46,1%	Papiol, el	41	46,6%
Molins de Rei	58	46,0%	Olesa de Montserrat	78	46,4%
Esparreguera	77	45,8%	Sant Joan Despí	78	46,4%
Viladecans	80	45,7%	Cervelló	36	46,2%
Olesa de Montserrat	67	45,6%	Torrelles de Llobregat	48	46,2%
Castelldefels	95	45,5%	Vallirana	47	46,1%
Palma de Cervelló, la	25	45,5%	Prat de Llobregat, el	80	45,7%
Sant Feliu de Llobregat	57	45,2%	Cornellà de Llobregat	114	45,6%
Abdera	46	45,1%	Sant Feliu de Llobregat	67	45,6%
Cornellà de Llobregat	67	44,7%	Sant Andreu de la Barca	86	45,5%
Gavà	56	44,4%	Collbató	40	45,5%
Sant Andreu de la Barca	56	44,4%	Sant Climent de Llobregat	30	45,5%
Begues	34	43,6%	Pallejà	54	45,4%
Martorell	63	42,9%	Corbera de Llobregat	69	45,1%
Pallejà	51	42,9%	Castelldefels	124	45,1%
Sant Vicenç dels Horts	63	42,9%	Gavà	84	44,4%
Sant Boi de Llobregat	64	42,7%	Molins de Rei	65	44,2%
Torrelles de Llobregat	31	40,3%	Sant Just Desvern	60	44,1%
Papiol, el	20	36,4%	Esparreguera	83	43,9%
Sant Climent de Llobregat	21	31,8%	Abdera	67	43,8%
Collbató	17	30,9%	Sant Boi de Llobregat	107	42,8%
Castellví de Rosanes	10	22,2%	Castellví de Rosanes	16	35,6%
Total	1.528	44,6%	Total	1.965	45,6%

municipis exempts de l'aplicació de la Llei Orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva d'homes i dones en els comicis de 2007

municipis exempts de l'aplicació de la Llei Orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva d'homes i dones en els comicis de 2011

Municipis que més han augmentat el % de dones a les llistes electorals respecte 2007

Municipis que més han disminuït el % de dones a les llistes electorals respecte 2007

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

Si ens detenim a analitzar la representació de dones a les llistes electorals segons la formació política en el conjunt del Baix Llobregat (Taula 2), es pot observar com en totes les formacions polítiques amb representació comarcal en l'anterior legislatura el percentatge de dones ha augmentat respecte als comicis de 2007. Tal i com afirma Verge (2008)¹³, s'observa que aquelles formacions polítiques que tradicionalment comptaven amb quotes voluntàries dins del propi partit, són les que actualment mostren un percentatge més elevat de dones a les seves

¹³ Tània Verge, «Cuotas voluntarias y legales en España. La paridad a examen». Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 2008.

l·listes, un cop les quotes han estat imposades per via legal. Aquests partits són el PSC que aplica quotes voluntàries des de 1982 i EUiA-ICV que ho fa des de 1991.

Taula 2: Presència d'homes i dones en les l·listes electorals segons formació política. Baix Llobregat 2007 i 2011

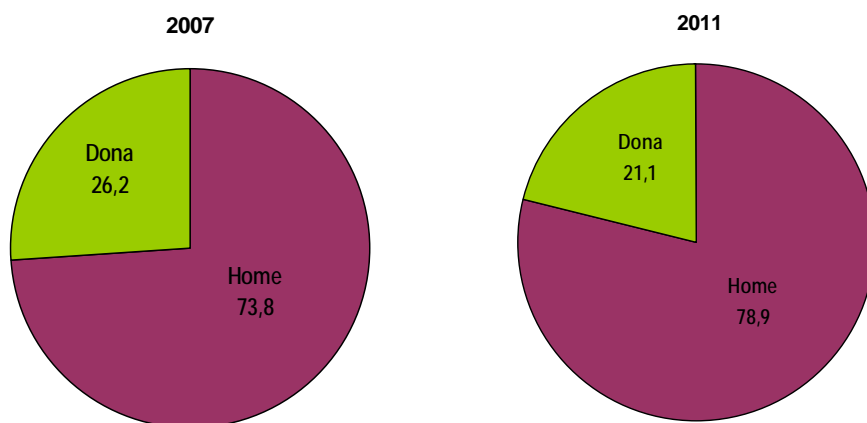
BAIX LLOBREGAT	Númers absoluts				Percentatges			
	Eleccions 2007		Eleccions 2011		Eleccions 2007		Eleccions 2011	
	Homes	Dones	Homes	Dones	% homes	% dona	% homes	% dones
Partit dels Socialistes de Catalunya	282	254	277	261	53%	47%	51%	49%
Esquerra Unida i Alternativa - Iniciativa Per Catalunya Verds	283	241	285	253	54%	46%	53%	47%
Convergència i Unió	307	229	301	237	57%	43%	56%	44%
Esquerra Republicana de Catalunya	305	222	275	226	58%	42%	55%	45%
Partido Popular	301	235	289	249	56%	44%	54%	46%
Ciudadans - Partit de la Ciutadania	168	134	145	123	56%	44%	54%	46%
Resta de formacions que es presenten	253	213	775	616	56%	44%	56%	44%
Total partits presentats al Baix Llobregat	1.899	1.528	2.347	1.965	56%	44%	54%	46%

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

2. Caps de l·lista

Mes enllà de la composició de les l·listes electorals i del percentatge de dones que les componen, resulta interessant centrar l'anàlisi d'aquest informe en el sexe de la persona que encapçala cadascuna de les l·listes electorals presentades en els comicis de 2007 i 2011 al Baix Llobregat. Tal i com es mostra en el Gràfic 1, el percentatge de dones que encapçalen l·listes electorals ha disminuït en les eleccions de 2011 respecte a les de 2007. Mentre que en els comicis de 2007 un 26% de les l·listes presentades a la comarca estaven encapçalades per dones, al 2011 aquest percentatge va disminuir fins el 21%. Aquesta disminució es deu a que, tot i que el nombre absolut de l·listes encapçalades per dones és igual en els dos comicis (49 l·listes encapçalades per dones al 2007 i al 2011), el nombre total de l·listes ha augmentat considerablement en les darreres eleccions, la qual cosa ha fet disminuir el percentatge de l·listes que tenen a una dona com a cap en les eleccions de 2011.

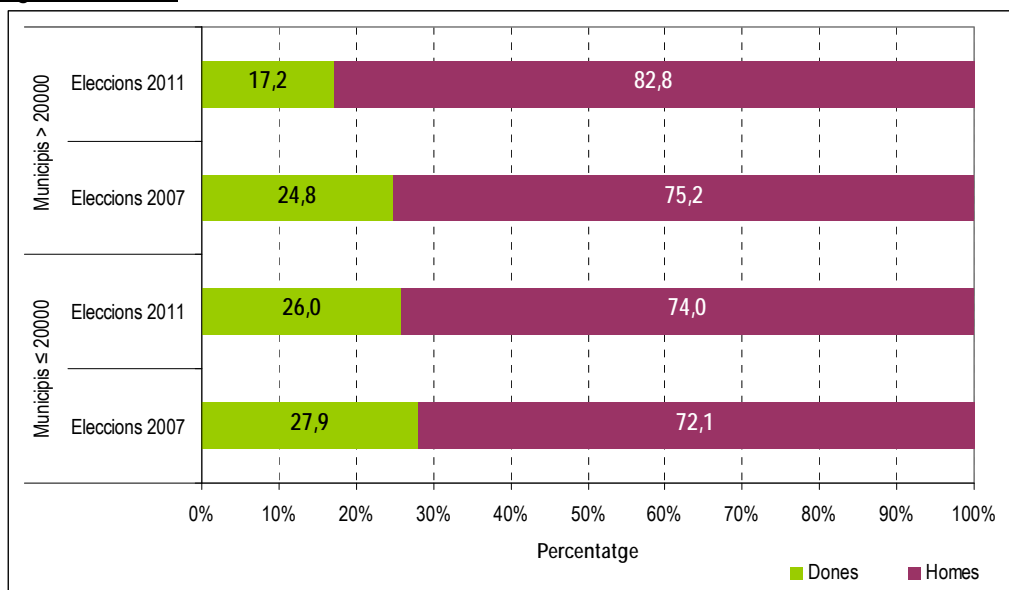
Gràfic 1: Percentatge d'encapçalament a les l·listes electorals segons sexe. Baix Llobregat, 2007 i 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

En els municipis de 20.000 o menys habitants el percentatge de dones caps de llista és superior que en els municipis de més de 20.000 habitants (Gràfic 2). Aquesta diferència és visible tant en les eleccions de 2007 com en les de 2011. Però sobretot en aquestes darreres, on el percentatge de dones que encapçalen llistes electorals als municipis petits és de 8,8 punts superior respecte als municipis grans. Aquestes dades mostren les dificultats de les dones per arribar a càrrecs de poder dins de les organitzacions dels partits polítics i com quan hi arriben, en aquest cas com a caps de llista, solen fer-ho en els municipis petits, és a dir en aquells menys visibles o que són concebuts com a espais de poder més limitats.

Gràfic 2: Percentatge d'encapçalament a les llistes electorals segons sexe i mida dels municipis. Baix Llobregat, 2007 i 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

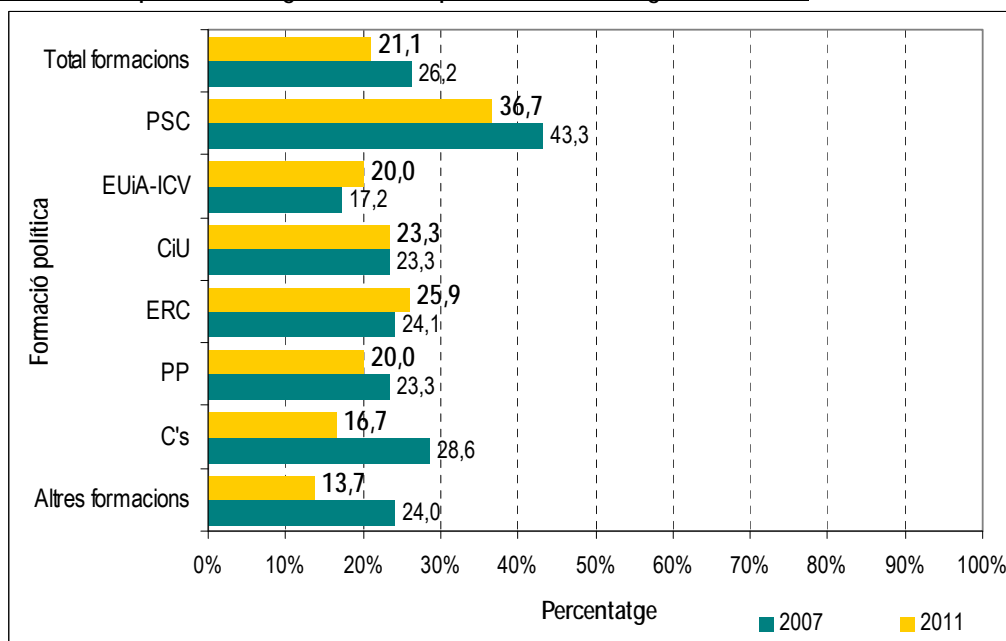
Si es té en compte la formació política (Gràfic 3), es pot veure com el percentatge de dones que encapçalen llistes electorals ha disminuït en termes generals. Aquesta disminució es pot observar en el PSC (que ha baixat el percentatge de dones que encapçalen llistes electorals d'un 43,3% a un 36,7%), el PP (d'un 23% a un 20%), C's (d'un 28,6% a un 16,7%) i la resta de formacions polítiques que no han tingut representació comarcal durant la passada legislatura (d'un 24% a un 13,7%). CiU ha mantingut el seu percentatge de dones com a caps de llista (un 23,3%), mentre que els partits que l'han augmentat han estat EUiA-ICV (de de 17,2% a 20%) i ERC (de 24,1% a 25,9%).

En els municipis de 20.000 o menys habitants la tendència general, com ja s'ha vist anteriorment, és de disminució del nombre de dones com a caps de llista respecte als comicis de 2007 (Gràfic 4). Més concretament aquesta disminució es dona a les següents formacions polítiques: C's, PSC, PP i les formacions sense representació comarcal en l'anterior legislatura. En canvi, EUiA-ICV, CiU i ERC han augmentat en els comicis de 2011 el percentatge de dones que encapçalen llistes electorals als municipis petits dels Baix Llobregat respecte a l'any 2007.

En els municipis grans de la comarca, de més de 20.000 habitants, cap formació política ha augmentat el percentatge de dones que encapçalen una llista electoral respecte les eleccions de 2007 (Gràfic 5). Només el PSC i el PP han mantingut aquest percentatge. En els comicis de 2011, PSC, EUiA i CiU són les tres formacions amb més dones com a caps de llista en aquests municipis (un 26,7% de les llistes d'aquestes formacions en els municipis grans estan encapçalades per una dona). ERC i el PP són les formacions que presenten a menys dones com

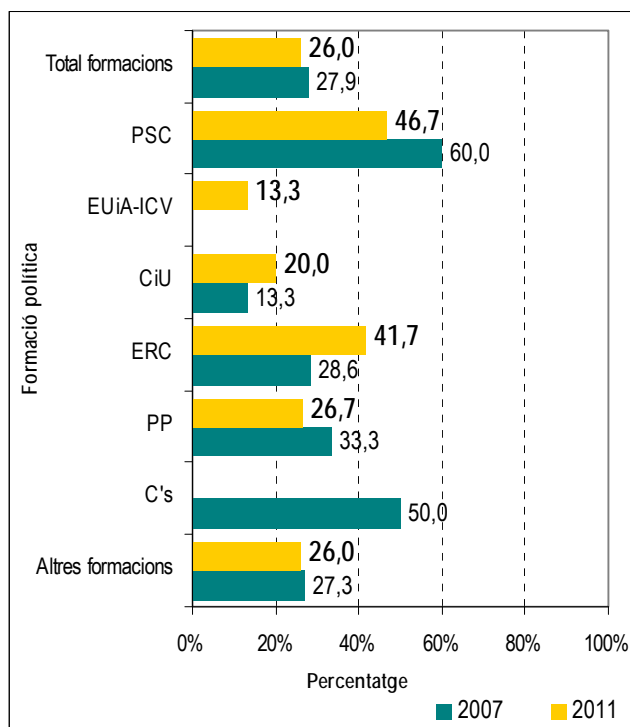
a número 1 de la llista en els municipis grans de la comarca (un 13,3% de les llistes dels municipis grans en tots dos casos). Cap formació política té en els comicis celebrats al 2011 un percentatge superior al 30% de dones com a caps de llista en els municipis grans del Baix Llobregat.

Gràfic 3: Dones caps de llista segons formació política. Baix Llobregat, 2007 i 2011

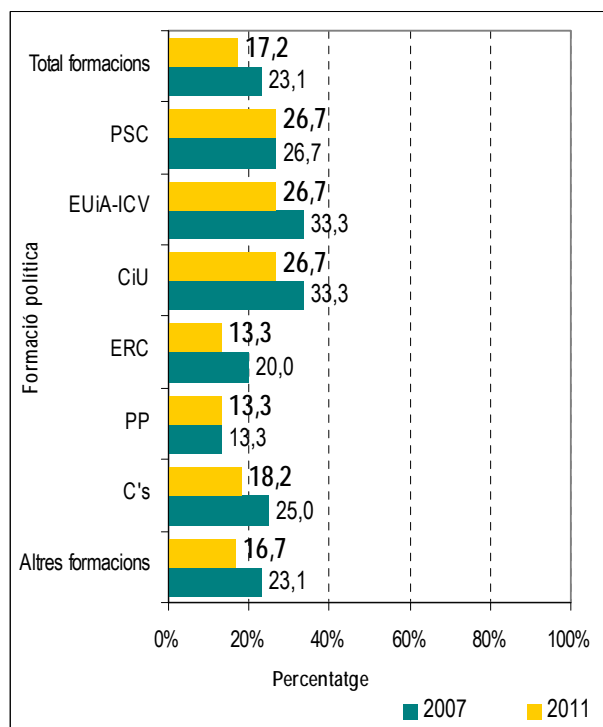

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

Gràfic 4: Dones caps de llista en els municipis de 20.000 o menys habitants segons formació política. Baix Llobregat, 2007 i 2011

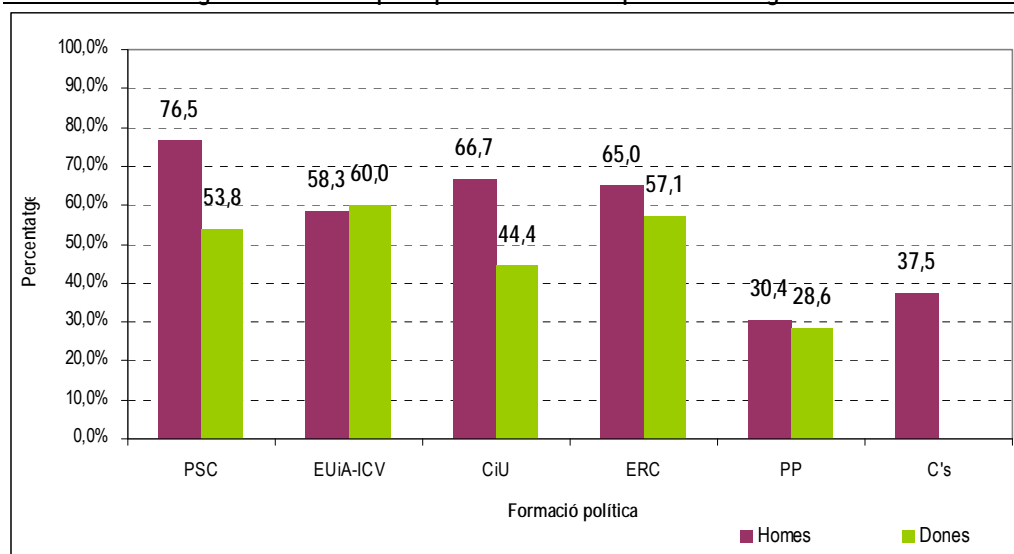
Gràfic 5: Dones caps de llista en els municipis de més de 20.000 habitants segons formació política. Baix Llobregat, 2007 i 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

A partir de les dades dels dos darrers comicis locals s'ha pogut observar que en les eleccions de 2011 totes les formacions polítiques han tendit a repetir com a caps de llista a més homes que a dones (Gràfic 6). El PP és la formació política en què repeteixen menys persones com a caps de llista (un 30,4% d'homes i un 28,6% de dones). EUiA-ICV és la formació que mostra un percentatge més elevat de repetició de dones com a caps de llista (un 60%), i aquest percentatge és lleugerament superior al percentatge de repetició d'homes (un 58,3%). El PSC és la formació amb més homes repetint com a caps de llista en els darrers comicis (un 76,5%). C's és l'única formació que no ha repetit a cap dona com a cap de llista.

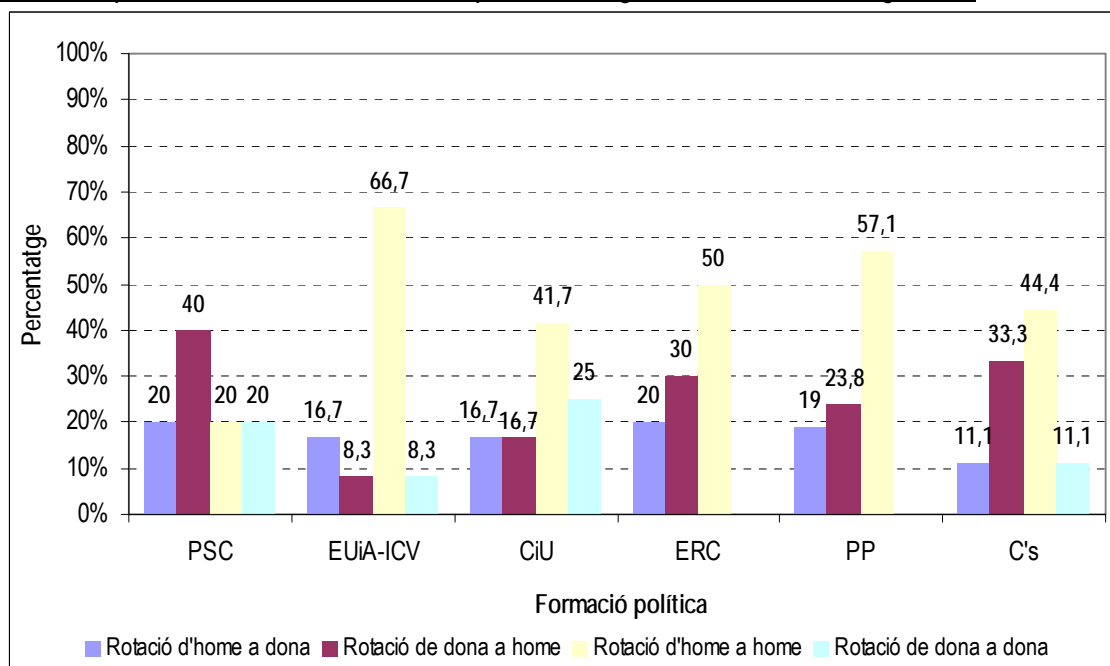
Gràfic 6: Percentatge de candidats que repeteixen com a caps de llista segons el sexe. Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Pel que fa als canvis i rotacions dels caps de llista (Gràfic 7) cada partit adopta processos diferents. La majoria de partits solen canviar en un major percentatge als homes caps de llista per altres homes. És a dir, majoritàriament els canvis en els caps de llista en els comicis de 2011, respecte als comicis de 2007, es produeixen quan home substitueix a un altre home com a cap de llista. Aquest moviment és adoptat sobretot per EUiA-ICV (un 67% dels casos en què hi hagut rotació del cap de llista en aquesta formació han estat homes substituïts per altres homes), el PP (un 57%) i ERC (un 50%). D'altra banda, destaca el cas del PSC, C's i ERC que són les tres formacions que mostren un percentatge de rotació més elevat d'homes que passen a ser caps de llista en llistes que al 2007 eren encapçalades per una dona (un 40%, un 33% i un 30%, respectivament). En general, s'observen percentatges reduïts pel que fa als canvis que suposen un rotació del cap de llista d'un home a una dona. Per últim, en el cas de dones caps de llista que són substituïdes per altres dones, destaca el cas de CiU (un 25%), mentre que a ERC i PP no es dona el cas que una dona substitueixi a una altra com a cap de llista en cap dels municipis de la comarca.

Gràfic 7: Tipus de rotacions donades entre caps de llista segons el sexe. Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

Per acabar, a la Taula 3 es mostra un rànquing dels municipis del Baix Llobregat endreçats segons el percentatge de dones que encapçalen el total de llistes de cada municipi. Es pot observar, tal i com s'ha comentat anteriorment, que tot i que el nombre absolut de llistes encapçalades per dones en el total de la comarca sigui igual en els dos comicis, el fet que el nombre total de llistes presentades en les eleccions de 2011 sigui superior al de 2007, provoca que el percentatge de llistes encapçalades per dones en les eleccions de 2011 hagi disminuït 5,1 punts percentuals. Els municipis que més han augmentat el percentatge de dones com a caps de llista són Vallirana (d'un 0% al 2007 a un 33,3% al 2011) i Sant Feliu de Llobregat (d'un 0% a un 28,6%). D'altra banda, els municipis que més han disminuït el nombre de llistes encapçalades per dones són Sant Just Desvern (d'un 50% a un 0%) i Torrelles de Llobregat (d'un 57,1% a un 25%).

Taula 3: Rànquing de municipis amb dones caps de llista. Baix Llobregat i municipis, 2007 i 2011

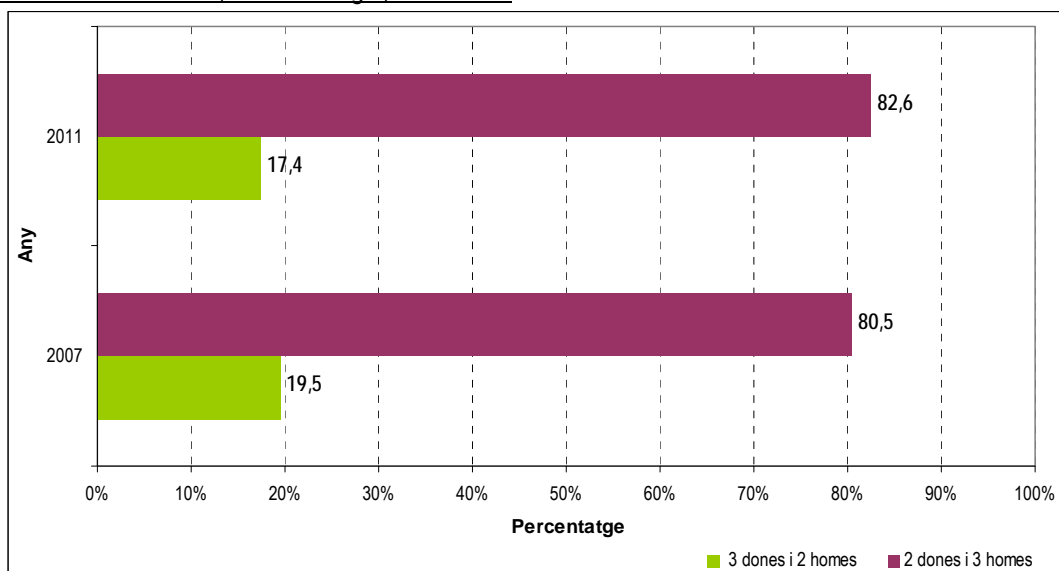
	Eleccions 2007			Eleccions 2011	
	Dones	% sobre el total de llistes presentades		Dones	% sobre el total de llistes presentades
Sant Vicenç dels Horts	4	57,1%	Sant Vicenç dels Horts	4	50,0%
Torrelles de Llobregat	4	57,1%	Abrera	4	44,4%
Abrera	3	50,0%	Begues	3	37,5%
Begues	3	50,0%	Cervelló	2	33,3%
Cornellà de Llobregat	3	50,0%	Esplugues de Llobregat	3	33,3%
Sant Just Desvern	3	50,0%	Sant Climent de Llobregat	2	33,3%
Olesa de Montserrat	3	42,9%	Santa Coloma de Cervelló	2	33,3%
Palma de Cervelló, la	2	40,0%	Vallirana	2	33,3%
Papiol, el	2	40,0%	Pallejà	2	28,6%
Santa Coloma de Cervelló	2	40,0%	Sant Feliu de Llobregat	2	28,6%
Castelldefels	3	37,5%	Collbató	2	25,0%
Esparreguera	3	37,5%	Olesa de Montserrat	2	25,0%
Sant Joan Despí	2	33,3%	Palma de Cervelló, la	1	25,0%
Prat de Llobregat, el	2	28,6%	Torrelles de Llobregat	2	25,0%
Cervelló	1	25,0%	Corbera de Llobregat	2	22,2%
Esplugues de Llobregat	2	25,0%	Castellví de Rosanes	1	20,0%
Collbató	1	20,0%	Cornellà de Llobregat	2	20,0%
Gavà	1	16,7%	Sant Esteve Sesrovires	1	16,7%
Sant Climent de Llobregat	1	16,7%	Martorell	1	14,3%
Corbera de Llobregat	1	14,3%	Prat de Llobregat, el	1	14,3%
Martorell	1	14,3%	Papiol, el	1	12,5%
Pallejà	1	14,3%	Sant Joan Despí	1	12,5%
Viladecans	1	14,3%	Esparreguera	1	11,1%
Castellví de Rosanes	0	0,0%	Gavà	1	11,1%
Molins de Rei	0	0,0%	Sant Andreu de la Barca	1	11,1%
Sant Andreu de la Barca	0	0,0%	Viladecans	1	11,1%
Sant Boi de Llobregat	0	0,0%	Sant Boi de Llobregat	1	10,0%
Sant Esteve Sesrovires	0	0,0%	Castelldefels	1	9,1%
Sant Feliu de Llobregat	0	0,0%	Molins de Rei	0	0,0%
Vallirana	0	0,0%	Sant Just Desvern	0	0,0%
Total general	49	26,2%	Total general	49	21,1%
Total llistes al Baix Llobregat: 187			Total llistes al Baix Llobregat: 232		

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

3. Anàlisi de les primeres posicions en relació als resultats de 2007 a les llistes electorals

Per tal de mantenir les quotes legals a les llistes electorals, les modificacions fetes per la Llei Orgànica 3/2007 estableixen que en cada tram de cinc persones, ha d'haver com a mínim un 40% de dones o d'homes. Això es tradueix en el fet que en cada tram de 5 persones de les llistes electorals, es poden donar dues úniques combinacions: 3 dones i 2 homes o bé 2 dones i 3 homes. Tenint en compte que les primeres posicions de les llistes són les que tenen més possibilitats de sortir elegides en uns comicis, resulta interessant aturar-se a analitzar quina és la composició d'aquests primers llocs a les llistes electorals. Així, el Gràfic 8, mostra que en les dues darreres eleccions un gran percentatge de les llistes electorals presentaven l'estructura de 2 dones i 3 homes. Concretament, aquesta estructura es donava en el 80,5% de les llistes electorals presentades en els comicis de 2007 i en el 82,6% en els de 2011. D'aquesta manera només un 19,5% de les llistes a les eleccions de 2007 i un 17,4% en les de 2011 tenien una major representació femenina en les seves cinc primeres posicions.

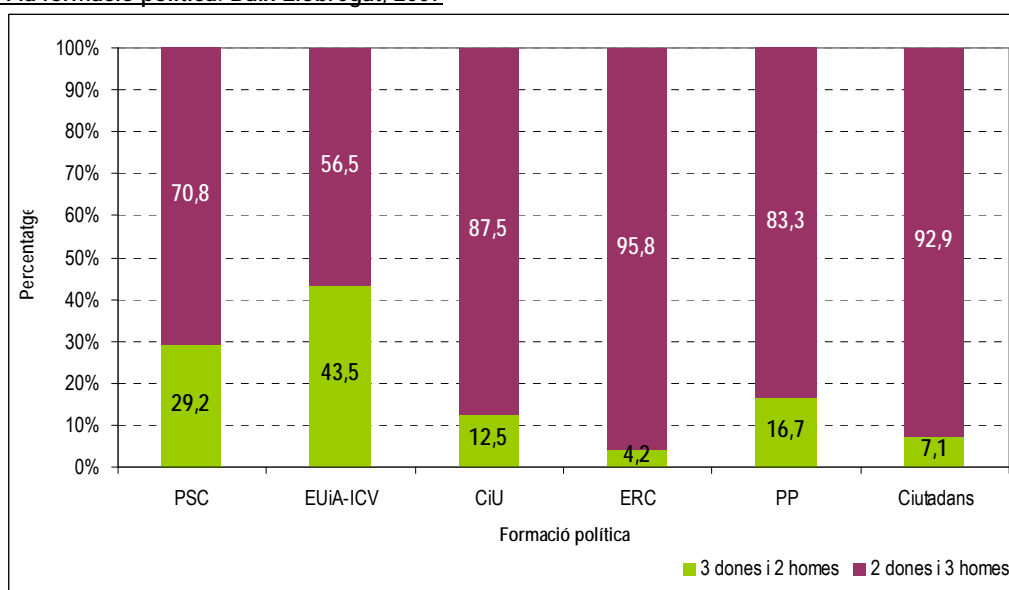
Gràfic 8: Composició de les cinc primeres posicions en les llistes electorals de les formacions amb representació comarcal, Baix Llobregat, 2007 i 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

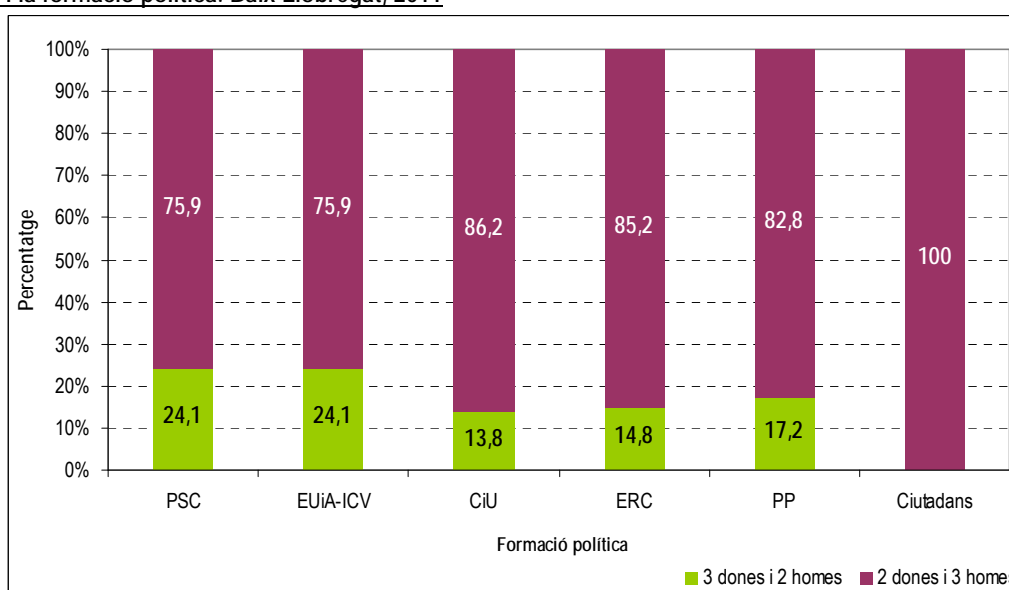
En el Gràfic 9 i en el Gràfic 10 es mostra la composició de les cinc primeres posicions a les llistes electorals segons la formació política. En totes les formacions l'estructura de 2 dones i 3 homes és la majoritària, tot i que es detecten diferències segons la formació política. En primer lloc destaca el cas d'EUiA-ICV que en els comicis de 2007 presentava el percentatge més alt respecte les altres formacions de l'estructura 3 dones i 2 homes, un 43,5% de les seves llistes; en canvi en els comicis de 2011 aquest percentatge es va reduir fins al 24,1%. El PSC i C's han estat les altres formacions que han reduït el seu percentatge de llistes amb més dones en les cinc primeres posicions. Tot i aquesta disminució, PSC i EUiA-ICV són les dues formacions que tant en els comicis de 2007 com en els de 2011, presentaven un percentatge més alt de l'estructura 3 dones i 2 homes en les cinc primeres posicions del total de llistes presentades a la comarca. Per altra banda, ERC, CiU i PP han augmentat el nombre de llistes amb 3 dones en les cinc primeres posicions, tot i que en aquestes formacions les llistes amb estructura 3 dones i 2 homes no arriben al 20% en cap dels dos comicis.

Gràfic 9: Percentatge de llistes electorals segons la seva composició a les cinc primeres posicions de la llista i la formació política. Baix Llobregat, 2007

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007)

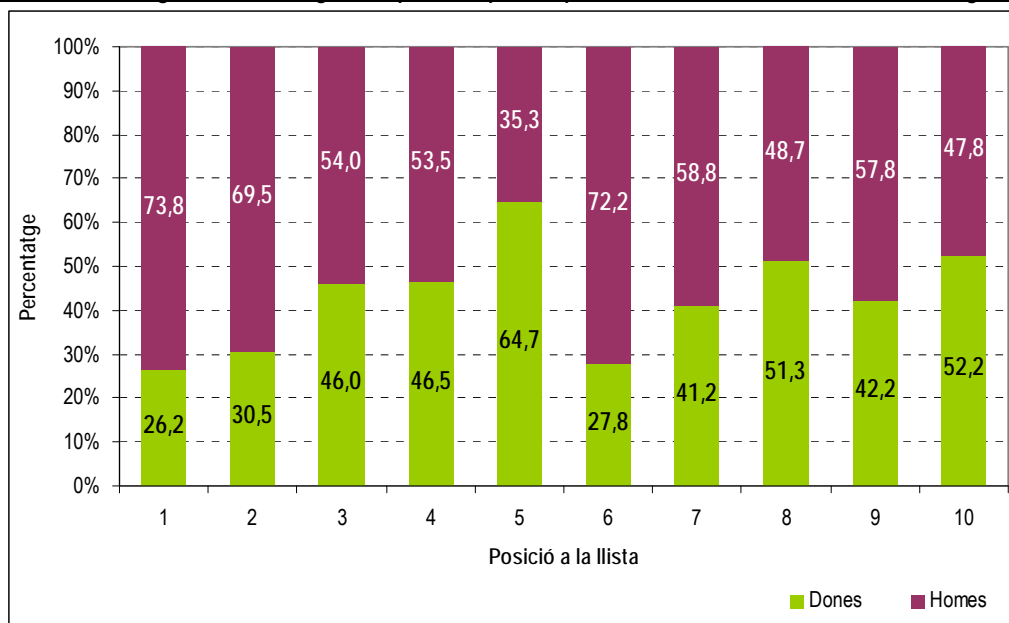
Gràfic 10: Percentatge de llistes electorals segons la seva composició a les cinc primeres posicions de la llista i la formació política. Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

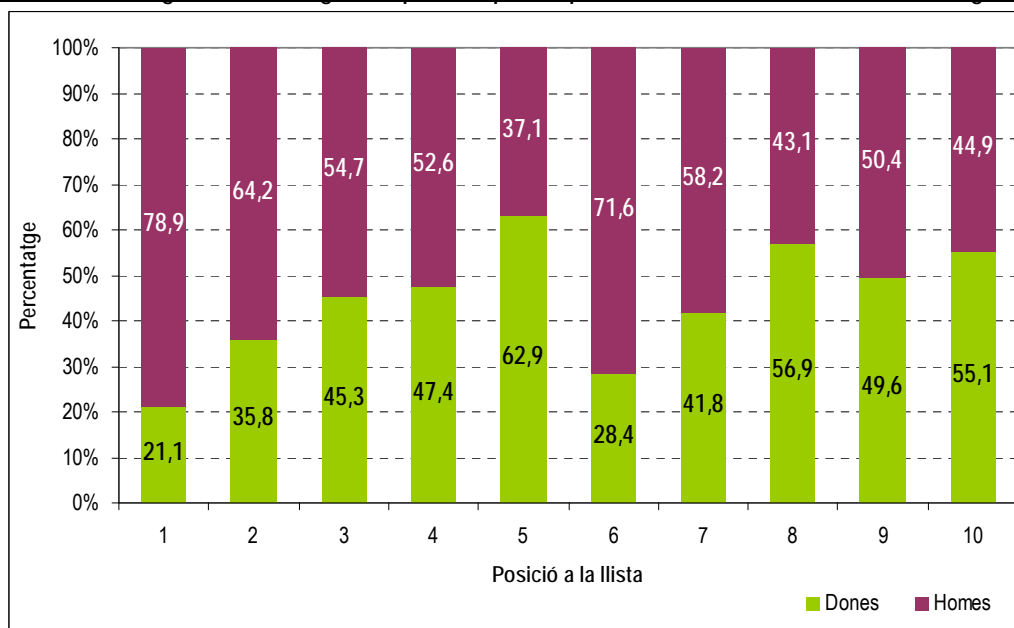
Els percentatges de dones que ocupen les diferents posicions en les llistes electorals són bastant similars si es compara l'any 2007 i l'any 2011 (Gràfic 11 i Gràfic 12). S'observa com la presència de dones a cada lloc de la llista augmenta a mesura que s'apropen a l'últim lloc de cada tram de cinc. És a dir, els homes estan concentrats en els primers llocs dels trams, mentre les dones ho estan en les darreres posicions. Així, en els llocs 1 i 2 de les llistes la proporció de dones és molt més baixa que en el lloc 5. Tanmateix, els llocs 6 i 7 de la llista, els primers del segon tram, també tenen més presència d'homes que no pas de dones.

Gràfic 11: Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals. Baix Llobregat, 2007

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007)

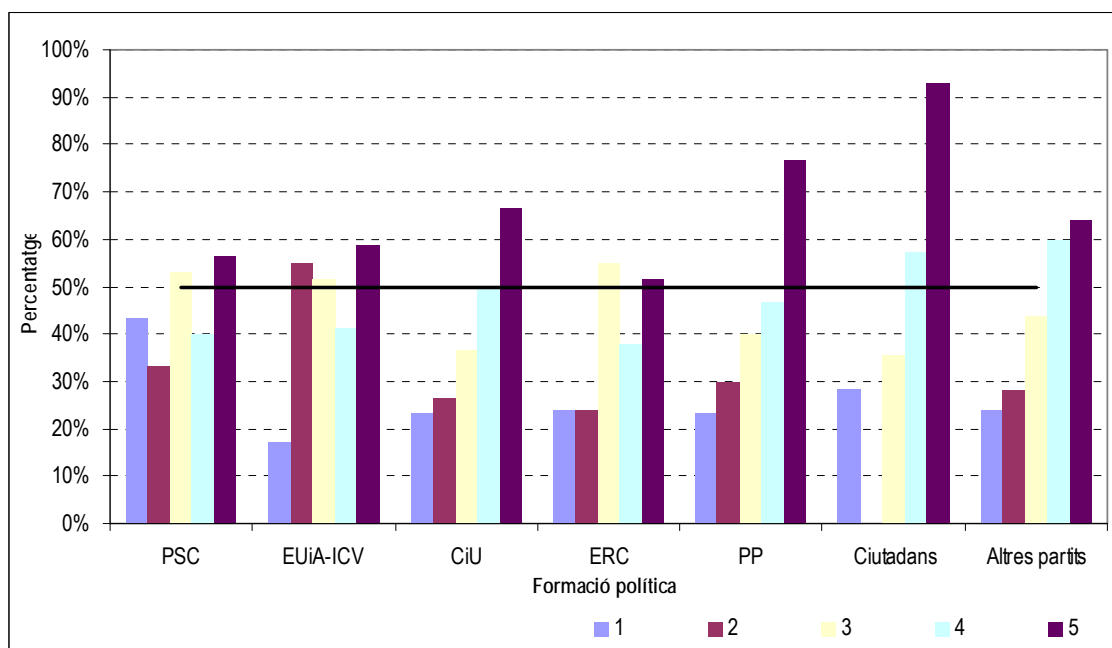
Gràfic 12: Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals. Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

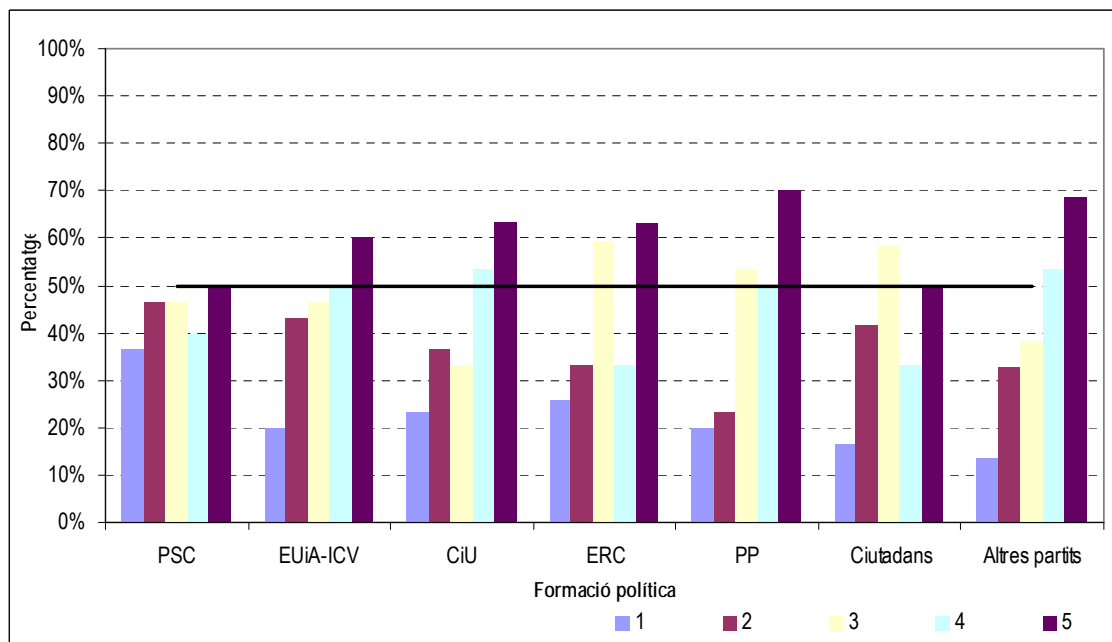
Tenint en compte les cinc primeres posicions a les llistes electorals (Gràfic 13 i Gràfic 14) s'observa que la gran majoria de formacions polítiques tenen un major percentatge de representació de dones a la cinquena posició de la llista, és a dir, a la darrera posició del primer tram de cinc. La tercera posició també presenta un percentatge de dones bastant nombrós, com en el cas de C's en els comicis de 2011, on més de la meitat de dones d'aquesta formació es situaven en la tercera posició. En canvi, el percentatge més reduït de dones es troba en la primera posició de les llistes, amb l'excepció del PSC en els comicis de 2007.

Gràfic 13: Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals de les seves formacions polítiques, Baix Llobregat, 2007

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007)

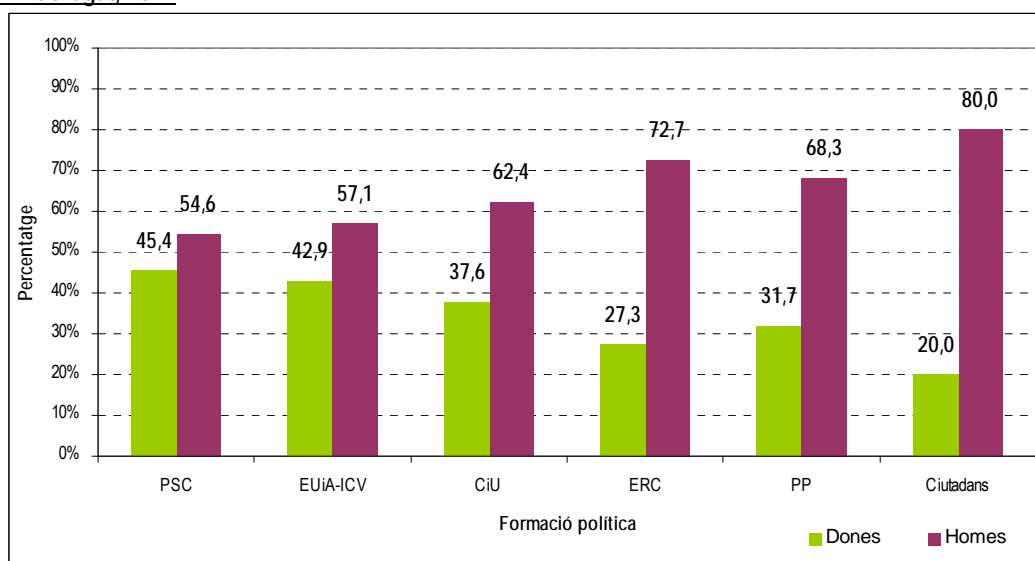
Gràfic 14: Percentatge de dones segons la posició que ocupen a les llistes electorals de les seves formacions polítiques, Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

En el Gràfic 15 es presenta el percentatge de dones i homes que en els comicis de 2011 es trobaven en posicions a les llistes electorals que havien obtingut un lloc en els diferents consistoris en els comicis de 2007¹⁴. Es pot veure com en totes les formacions polítiques el percentatge de dones ubicades en llocs amb possibilitats de sortir electes (sempre en relació amb els resultats dels comicis de 2007) és menor que el dels homes. Els homes presenten, per tant, un percentatge més elevat de posicions potencialment reeixides, sent aquest percentatge superior al 50% en totes les formacions polítiques amb representació comarcal durant la darrera legislatura. En el gràfic s'observa com les dones situades a les llistes de 2011 en posicions que al 2007 van formar part d'alguns consistoris és major en els partits amb més representació política a la comarca, així el PSC és la formació que presenta a més dones en aquestes posicions (45,4%), mentre que C's és la formació amb menys dones en llocs reeixits en el 2007.

Gràfic 15: Distribució dels llocs en funció dels resultats electorals de 2007 segons sexe i formació política. Baix Llobregat, 2011

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

4. L'impacte de les xarxes corporatives informals

Les relacions informals tenen un paper molt important a l'hora de confeccionar les llistes electorals i per aquest motiu és possible observar algunes diferències entre les llistes encapçalades per un home i les llistes encapçalades per una dona. En primer lloc, es pot veure com la presència de dones a les llistes electorals és major quan una dona encapçala la llista electoral en la gran majoria de formacions polítiques que tenien representació comarcal en la passada legislatura (Gràfic 16), tot i que la presència de dones a les llistes electorals són bastant similars independentment del sexe de la persona cap de llista. Tot i això, el PP i C's presenten un percentatge lleugerament superior de presència de dones quan el cap de llista és un home.

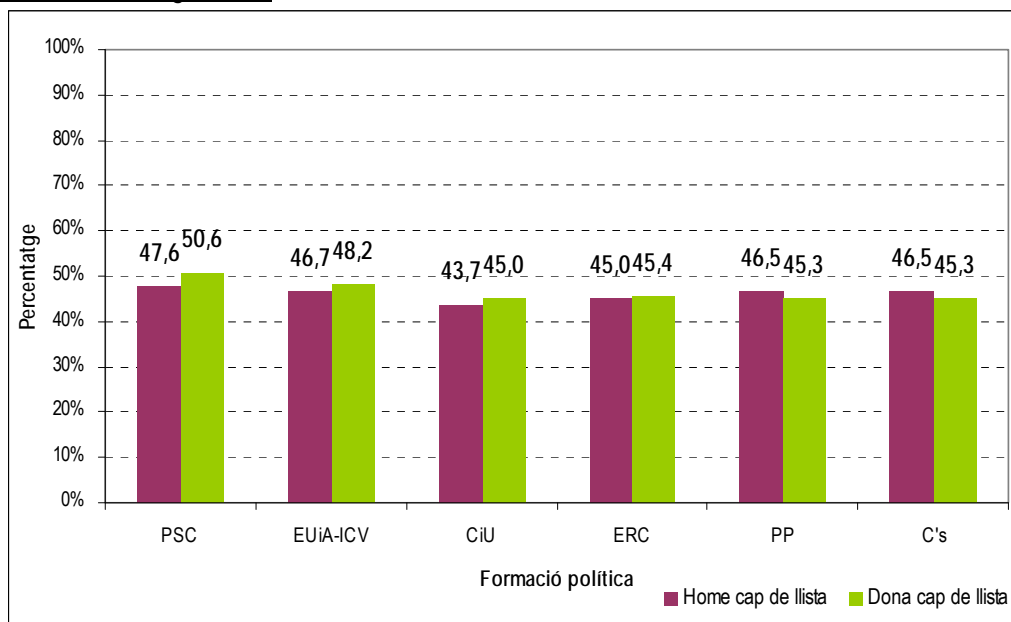
En canvi, sí es poden observar diferències més destacades si s'analitza l'estructura de les cinc primeres posicions de les llistes electorals segons el sexe del cap de llista (Gràfic 17). En totes les formacions polítiques amb representació comarcal en la passada legislatura s'observa un major nombre de llistes amb 3 dones en les 5 primeres posicions quan una dona encapçala la llista electoral. Les formacions que tenen un major nombre de dones en les primeres cinc posicions de les llistes electorals amb una dona com a cap de llista són EUiA-ICV (un 66,7%) i PSC (un 36,4%). Per altra banda, el PSC (16,7%) i EUiA-ICV i PP (tots dos amb un 13%) són els

¹⁴ Veure Annex 3

partits que presenten un major nombre de llistes amb 3 dones en les 5 primeres posicions quan un home encapçala la llista electoral.

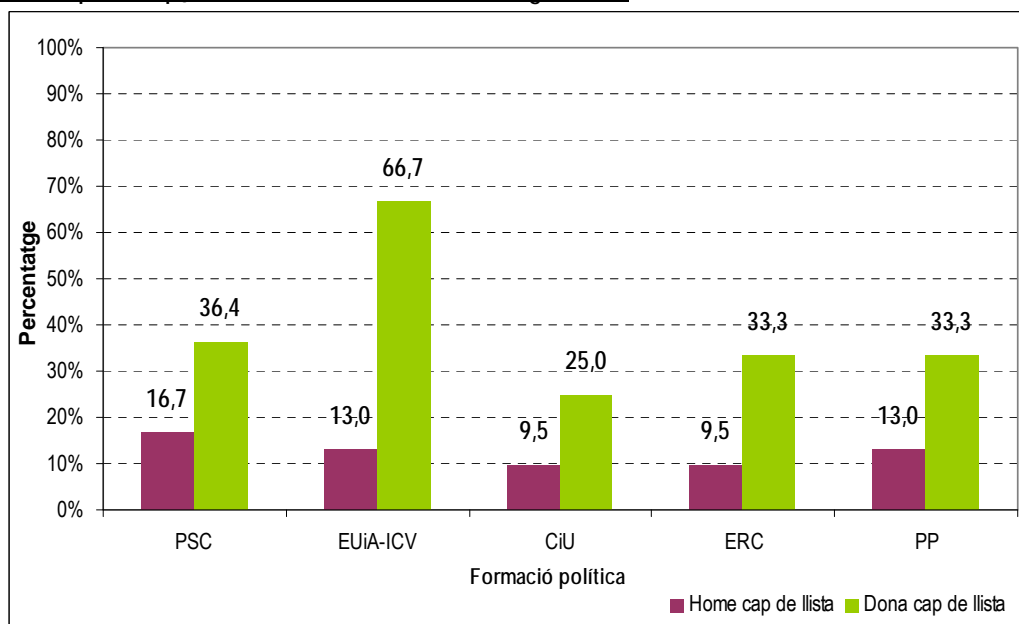
L'estructura de 2 dones i 3 homes és la més freqüent quan un home encapçala la llista electoral i, tot i que no amb tanta contundència, aquesta estructura també és bastant freqüent quan és una dona qui l'encapçala¹⁵.

Gràfic 16: Presència de dones a les llistes electorals segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2011.

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Gràfic 17: Percentatge de llistes amb 3 dones i 2 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2011.

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

¹⁵ Veure Annex 5

Quan una dona encapçala una llista electoral, s'observa com hi ha un nombre major de dones en aquelles posicions de les llistes que en anteriors comicis han obtingut bons resultats. D'aquesta manera, es veu com en les llistes de les formacions amb representació comarcal en la passada legislatura, les llistes encapçalades per dones presenten un major percentatge de dones situades en posicions que en els comicis de 2007 van obtenir un lloc en algun consistori¹⁶. Aquest percentatge, en canvi, es redueix bastant quan és un home qui encapçala la llista electoral. C's és la formació política que presenta a més dones en posicions potencialment guanyadores ja que totes les llistes encapçalades per una dona en aquesta formació política presenten una dona en posicions guanyadores en els comicis de 2007¹⁷. El PSC és la formació política que mostra menys diferències en quant a la presència de dones en posicions reeixides en les eleccions de 2007 quan una dona o un home encapçalen la llista electoral. Per contra, ERC és la formació que mostra més diferències a l'hora d'incorporar a dones en posicions que van obtenir bons resultats en les eleccions passades segons el sexe del cap de llista.

5. Limitacions i alternatives a les quotes legals

En ocasions, la introducció de quotes legals ha estat qüestionada sota l'argument que aquesta mesura no soluciona del tot l'accés en condicions d'igualtat a la vida política formal. Com s'ha pogut observar al llarg de l'informe, les quotes legals que les formacions polítiques es veuen obligades a aplicar tenen un paper important en l'equilibri de la presència d'homes i dones a les llistes. En canvi, una anàlisi més profunda de les llistes ens ha pogut mostrar com el sexe del cap o la cap de llista i com les relacions informals, a través del que s'ha anomenat xarxa corporativa informal, influeixen en la composició final de les llistes electorals.

Per poder fer front a aquestes limitacions, moltes formacions polítiques de manera voluntària han adaptat certes mesures com ara l'aplicació de llistes cremallera. Aquestes llistes són aquelles que alternen en cada posició a una dona i un home¹⁸. D'aquesta manera l'estructura final de les llistes resulta més igualitària no només en la seva composició sinó que també fomenta la igualtat de cara a uns resultats més equilibrats entre homes i dones. Algunes formacions, tot i la voluntat de crear aquest tipus de llistes es troben amb certes dificultats, de manera que creen llistes cremalleres fins a una certa posició de la llista o amb algun membre de la llista en posicions que no compleix del tot la idea de llista cremallera. A aquest tipus de llista se les ha anomenat llistes cremallera parcials¹⁹. La Taula 5 i la Taula 6 mostren totes les llistes cremallera i les llistes cremallera parcials dels comicis celebrats els anys 2007 i 2011 al Baix Llobregat. Tot i no ser una pràctica obligatòria les taules mostren un augment en l'aplicació de llistes cremallera, ja que aquestes han augmentat en les eleccions de 2011 respecte a les de 2007.

¹⁶ Veure Annex 3

¹⁷ S'ha de tenir en compte, però, que aquesta formació en els darrers comicis s'ha presentat a 12 dels 30 municipis del Baix Llobregat, i només dues de les seves llistes electorals estaven encapçalades per una dona (Veure Annex 6).

¹⁸ Veure Annex 7 i Annex 9

¹⁹ Veure Annex 8 i Annex 9

Taula 5: Llistes cremallera totals i parcials, Baix Llobregat 2007

Abrera	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM)
Begues	Begues Actiu - Units per Begues
Corbera de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Partido Popular / Partit Popular (PP)
Esparreguera	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (Esquerra-AM) Alternativa Independent d'Espararguera (AIESPA)
Esplugues de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM)
Martorell	Candidatura d'Unitat Popular (CUP)
Molins de Rei	Candidatura d'Unitat Popular (CUP)
Olesa de Montserrat	Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (Esquerra-AM)
Prat de Llobregat, el	Partit Humanista (PH)
Sant Andreu de la Barca	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM)
Sant Esteve Sesrovires	Convergència i Unió (CiU)
Sant Feliu de Llobregat	Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa - Entesa pel Progrés Municipal (ICV-EUiA-EPM)
Sant Joan Despí	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Convergència i Unió (CiU)
Sant Just Desvern	Ciudadans - Partido de la Ciudadanía (C's)
Vallirana	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Convergència i Unió (CiU)

Llistes cremallera totals: 7

Llistes cremallera parcials: 13

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007)

Taula 6: Llistes cremallera totals i parcials, Baix Llobregat 2011

Abreia	Iniciativa Catalunya Verds- Entesa (ICV-E) Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (ERC-AM)
Begues	Gent de Begues - Progrés municipal (GdB-PM)
Castelldefels	Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (ERC-AM)
Cornellà de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Des de baix
Esparreguera	Entesa pel Progrés d'Esparraguera - Entesa (EP-E)
Esplugues de Llobregat	Partits dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PSOE-PM)
Martorell	Iniciativa Catalunya Verds- Entesa (ICV-E)
Molins de Rei	Iniciativa per Molins de Rei - Entesa (IxMR-E) Solidaritat Catalana per la Independència (SI)
Olesa de Montserrat	Convergència i Unió (CiU) Bloc Olesa - Esquerra Unida i Alternativa - Entesa (BO-EUiA-E)
Pallejà	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM)
Papiol, el	L'Alternativa del Papiol (LAEP)
Prat de Llobregat, el	Iniciativa Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa - Entesa (ICV-EUiA-E)
Sant Andreu de la Barca	Partido Popular de Catalunya (PP)
Sant Boi de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM)
Sant Esteve Sesrovires	Ara i sempre Sant Esteve (ARAses) Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (ERC-AM)
Sant Feliu de Llobregat	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PSOE) Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa - Independents per Sant Feliu - Entesa (ICV-EUiA-ISF-E) Solidaritat Catalana per la Independència (SI)
Sant Joan Despí	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Ciudadanos - Partido de la Ciudadania (C's)
Sant Vicenç dels Horts	Iniciativa Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa - Entesa (ICV-EUiA-E) Partido Popular de Catalunya (PP)
Torrelles de Llobregat	Poble i Progrés - Entesa (PiP-E) Alternativa Independent Poble (Adip) Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (ERC-AM)
Vallirana	Iniciativa Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa - Entesa (ICV-EUiA-E) Convergència i Unió (CiU)
Viladecans	Partit dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PM) Solidaritat Catalana per la Independència (SI)

Llistes cremallera totals: 13

Llistes cremallera parcials: 22

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

CONCLUSIONS

Al llarg de l'informe s'ha pogut observar com, tot i haver un augment de la presència de dones en les llistes electorals segurament degut a l'aplicació de la Llei Orgànica 3/2007, altres factors que no són alterats per aquesta llei continuen mostrant una presència de dones molt inferior a la dels homes. Així, per exemple, destaca el baix percentatge de dones que encapçalen llistes electorals, percentatge que, a més a més, ha patit una disminució en els comicis de 2011. Per altra banda, s'ha pogut observar que si s'analitzen les primeres posicions de les llistes electorals, les dones solen quedar relegades a les darreres posicions dins de cada tram de cinc, sent els homes els que ocupen majoritàriament les primeres. I per acabar, s'ha vist com l'estructura que presenta en el primer tram de cinc a 3 homes i 2 dones és clarament majoritària en el conjunt de la comarca i en totes les formacions polítiques. Amb aquestes dades es pot concloure que l'establiment de quotes legals només pal·lia certes diferències entre homes i dones a l'hora de participar activament en el món de la política. Més concretament, es podria dir que les aquestes quotes només tenen un efecte real sobre els factors de demanda dels partits. És a dir, el fet que les formacions polítiques es vegin obligades a comptar en les seves llistes com a mínim amb un 40% de dones, provoca un augment de la presència de dones, però no una igualtat real dins de les estructures i el funcionament dels partits, o dit d'una altra manera, sobre els factors d'oferta.

A més, tot i l'augment de la presència de dones a les llistes, s'ha vist com en cap cas, en els partits polítics amb representació comarcal en la passada legislatura, aquest percentatge arribava al 50%. En cap de les formacions analitzades s'ha donat el cas que el sexe minoritari en les llistes electorals siguin els homes. Aquest fet s'explica, en part, per l'existència de xarxes corporatives informals que en moltes ocasions són els homes qui les utilitzen més com a espais d'intercanvi d'idees i d'informació (sopars, dinars, etc.) Aquestes xarxes informals masculines dificulten l'accés i la participació de les dones a la política formal ja que es realitzen en uns espais informals i en uns horaris incompatibles als usos del temps que generalment fan les dones. D'altra banda, les dones també creen les seves xarxes informals adaptades a les seves necessitats on també hi ha intercanvi d'idees i recursos entre les dones que hi participen. D'aquí que, com es veurà més endavant, quan una dona encapçala una llista electoral, aquesta tendeix a comptar amb més dones i amb una estructura interna més igualitària, la qual cosa fa pensar en l'existència de xarxes corporatives informals protagonitzades per dones o, si més no, en l'arribada de les dones a les xarxes corporatives informals que abans eren majoritàriament formades per homes. A continuació es presenta una taula que resumeix les principals hipòtesis que s'havien apuntat a l'inici de l'informe i la seva confirmació o refutació.

<u>HIPÒTESIS</u>	<u>CONCLUSIONS</u>
1) Influència de la grandària del municipi. En municipis grans hi ha més presència de dones a les llistes electorals que en els municipis petits. En els municipis petits hi ha més dones caps de llista que en els municipis grans.	No s'ha detectat que la grandària dels municipis influeixi en la major o menor presència de dones a les llistes electorals. No sembla existir relació entre la grandària dels municipis del Baix Llobregat i la presència de dones a les seves llistes electorals. No obstant, sí que s'ha detectat que en els municipis petits hi ha un percentatge més gran de dones encapçalant llistes electorals. Per contra, en els municipis grans aquest percentatge es redueix dràsticament.

<p>2) Repetició de les candidatures. Els homes repeteixen més com a caps de llista que les dones.</p>	<p>En els comicis de 2011, els homes han repetit en un major percentatge com a caps de llista en comparació a les dones. En els casos en què s'han produït canvis en la persona que encapçalava la llista, cada formació política ha adoptat el seu propi procés, però sembla que el moviment més freqüent és que un home substitueixi a un altre.</p>
<p>3) Quotes voluntàries i quotes legals. Els partits que abans de l'aplicació de la Llei 3/2007 comptaven amb quotes voluntàries a l'hora de confeccionar els seves llistes són els que actualment presenten un major percentatge de dones a les seves llistes.</p>	<p>Els partits que tradicionalment comptaven amb quotes que estableixen un percentatge mínim de presència de dones a les seves llistes són els que en l'actualitat, un cop establertes les quotes per via legal, presenten un major percentatge de dones en les seves llistes. Aquests partits són PSC i EUiA-ICV. ERC tot i comptar amb quotes voluntàries abans de la seva imposició legal no es troba entre les formacions polítiques amb més presència de dones.</p>
<p>4) Dones com a caps de llista. La presència de dones en les llistes electorals és més gran quan una dona encapçala la llista.</p>	<p>La presència de dones és major quan una dona encapçala una llista electoral, malgrat això, les diferències no són molt notòries quan és un home qui l'encapçala. On sí s'han observat diferències segons el sexe de la persona que encapçala la llista és en l'estructura de les cinc primeres posicions de les llistes. Quan és una dona qui les encapçala augmenta considerablement el nombre de llistes que compten amb una majoria de dones en les cinc primeres posicions. De la mateixa manera, el nombre de dones en posicions que en els comicis de 2007 van aconseguir representació en els seus consistoris, augmenta quan és una dona la cap de llista. En canvi, aquest nombre disminueix considerablement quan el cap de llista és un home.</p>

BIBLIOGRAFIA

Tània Verge. «Cuotas voluntarias y legales en España. La paridad a examen». Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 2008.

Tània Verge. «El biaix de gènere en l'accés als càrrecs polítics». Fundació Nous Horitzons, 2008.

Espanya. Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, de Règim Electoral General. Boletín Oficial del Estado, 20 de juny de 1985, núm. 147, pàg. 19110.

Espanya. Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat entre homes i dones. Boletín Oficial del Estado, 23 de març de 2007, núm. 71, pàg. 12611.

ANNEX

Annex 1: Artículos de la Ley Orgánica 5/1985 de Régim Electoral General que es veuen modificats per l'aprovació de la Ley Orgánica 3/2007 per a la igualtat efectiva entre homes i dones

Artículo Cuarenta y cuatro bis. Añadido por Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo. (Disposición Transitoria Séptima)

1. Las candidaturas que se presenten para las elecciones de diputados al Congreso, municipales y de miembros de los consejos insulares y de los cabildos insulares canarios en los términos previstos en esta Ley, diputados al Parlamento Europeo y miembros de las Asambleas Legislativas de las Comunidades Autónomas deberán tener una composición equilibrada de mujeres y hombres, de forma que en el conjunto de la lista los candidatos de cada uno de los sexos supongan como mínimo el cuarenta por ciento. Cuando el número de puestos a cubrir sea inferior a cinco, la proporción de mujeres y hombres será lo más cercana posible al equilibrio numérico.

En las elecciones de miembros de las Asambleas Legislativas de las Comunidades Autónomas, las leyes reguladoras de sus respectivos regimenes electorales podrán establecer medidas que favorezcan una mayor presencia de mujeres en las candidaturas que se presenten a las Elecciones de las citadas Asambleas Legislativas.

2. También se mantendrá la proporción mínima del cuarenta por ciento en cada tramo de cinco puestos. Cuando el último tramo de la lista no alcance los cinco puestos, la referida proporción de mujeres y hombres en ese tramo será lo más cercana posible al equilibrio numérico, aunque deberá mantenerse en cualquier caso la proporción exigible respecto del conjunto de la lista.

3. A las listas de suplentes se aplicarán las reglas contenidas en los anteriores apartados.

4. Cuando las candidaturas para el Senado se agrupen en listas, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 171 de esta Ley, tales listas deberán tener igualmente una composición equilibrada de mujeres y hombres, de forma que la proporción de unas y otros sea lo más cercana posible al equilibrio numérico.

Artículo Ciento ochenta y siete (apartado 2).

1. Para las elecciones municipales, la Junta Electoral competente para todas las operaciones previstas en el Título I, Capítulo VI, sección II de esta Ley, en relación a la presentación y proclamación de candidatos es la Junta Electoral de Zona.

2. Redacción según Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo. Cada candidatura se presentará mediante lista de candidatos.

Lo previsto en el artículo 44 bis de esta Ley no será exigible en las candidaturas que se presenten en los municipios con un número de residentes igual o inferior a 3.000 habitantes.

3. Para presentar candidatura, las agrupaciones de electores necesitan un número de firmas de los inscritos en el Censo Electoral del municipio, que deberán ser autenticadas notarialmente o por el secretario de la Corporación municipal correspondiente, determinado conforme al siguiente baremo:

- a. En los municipios de menos de 5.000 habitantes no menos del 1% de los inscritos siempre que el número de firmantes sea más del doble que el de concejales a elegir.
- b. En los comprendidos entre 5.001 y 10.000 habitantes al menos 100 firmas.
- c. En los comprendidos entre 10.001 y 50.000 habitantes al menos 500 firmas.
- d. En los comprendidos entre 50.001 y 150.000 habitantes al menos 1.500 firmas.
- e. En los comprendidos entre 150.001 y 300.000 habitantes al menos 3.000 firmas.
- f. En los comprendidos entre 300.001 y 1.000.000 de habitantes a menos 5.000 firmas.
- g. En los demás casos al menos 8.000 firmas.

4. Las candidaturas presentadas y las proclamadas se publicarán en el Boletín Oficial de la provincia correspondiente.

Artículo Doscientos uno (apartado 3). Redacción según Ley Orgánica 8/1999, de 21 de abril.

1. En cada isla se eligen por sufragio universal, directo y secreto, y en urna distinta a la destinada a la votación para concejales, tantos consejeros insulares como a continuación se determinan:

Consejeros	
Hasta 10.000 residentes	11
De 10.001 a 20.000	13
De 20.001 a 50.000	17
De 50.001 a 100.000	21

De 100.001 en adelante 1 consejero más por cada 100.000 residentes o fracción, añadiéndose uno más cuando el resultado sea un número par.

2. El mandato de los consejeros insulares es de cuatro años, contados a partir de la fecha de su elección en los términos previstos en el artículo 42, apartado 3, de esta Ley Orgánica.

3. Redacción según Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo. La elección de los consejeros insulares se realiza mediante el procedimiento previsto para la elección de concejales, pero cada isla constituye una circunscripción electoral.

Lo previsto en el artículo 44 bis de esta Ley no será exigible en las candidaturas que se presenten en las islas con un número de residentes igual o inferior a 5.000 habitantes.

4. Los cabildos insulares se constituyen en sesión pública dentro de los treinta días siguientes a la celebración de las elecciones, formándose a tal efecto una Mesa de edad conforme a lo establecido en el artículo 195 para las Corporaciones municipales .

5. Será Presidente del Cabildo insular el candidato primero de la lista más votada en la circunscripción insular.

6. La presentación de candidaturas, sistema de votación y atribución de puestos se efectuará de acuerdo con el procedimiento previsto para la elección de concejales.

7. El Presidente del Cabildo Insular puede ser destituido de su cargo mediante moción de censura, que se desarrollará conforme a lo previsto en el artículo 197. Puede ser candidato al

cargo de Presidente cualquiera de los consejeros insulares que encabecen las listas de los partidos, federaciones, coaliciones y agrupaciones electorales en la circunscripción.

Asimismo, el Presidente del Cabildo podrá cesar mediante la pérdida de una cuestión de confianza por el planteada ante el Pleno de la Corporación, que se regulará por lo dispuesto en el artículo 197 bis de esta Ley, vinculada a la aprobación o modificación de cualquiera de los siguientes asuntos:

- a. Los presupuestos anuales.
- b. El reglamento orgánico.
- c. El plan insular de cooperación a las obras y servicios de competencia municipal.
- d. La aprobación que ponga fin a la tramitación insular de los planes de ordenación de ámbito insular previstos en la legislación urbanística.

En caso de no obtenerse la confianza, el nuevo Presidente se elegirá de acuerdo con el sistema previsto en el artículo 197 bis para los Alcaldes de municipios de más de 250 habitantes.

8. Para la elección de consejeros insulares regirán los mismos derechos de sufragio pasivo y las incompatibilidades previstos en los artículo 202 y 203 de esta Ley.

9. El Estado subvencionará los gastos que originen las elecciones a los Cabildos insulares de acuerdo con las siguientes reglas:

- a. Ciento cincuenta mil pesetas por cada consejero insular electo.
- b. Sesenta pesetas por cada uno de los votos obtenidos por cada candidatura, uno de cuyos miembros, al menos, hubiera sido proclamado consejero insular.

10. Para las elecciones a Cabildos insulares el límite de los gastos electorales será el que resulte de multiplicar por 15 pesetas el número de habitantes correspondientes a la población de derecho de cada una de las islas donde presente sus candidaturas cada partido, federación, coalición o agrupación.

11. Redacción según Ley Orgánica 1/2003, de 10 de marzo. En materia de subvenciones electorales habrán de respetarse las limitaciones establecidas en los apartados 2, 3 y 4 del artículo 127 de la presente Ley.

DISPOSICIÓN ADICIONAL PRIMERA. (apartado 2)

1. Redacción según Ley Orgánica 1/2003, de 10 de marzo. Lo dispuesto en esta Ley se entiende sin perjuicio del ejercicio de las competencias reconocidas, dentro del respeto a la Constitución y a la presente Ley Orgánica, a las comunidades autónomas por sus respectivos estatutos en relación con las elecciones a las respectivas asambleas legislativas.

2. Redacción según Ley Orgánica 9/2007, de 8 de octubre. En aplicación de las competencias que la Constitución reserva al Estado se aplican también a las elecciones a Asambleas Legislativas de Comunidades Autónomas convocadas por éstas, los siguientes artículos del Título I de esta Ley Orgánica: 1 al 42; 44; 44 bis; 45; 46.1, 2, 4, 5, 6 y 8; 47.4; 49; 51.2 y 3; 52; 53; 54; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 65; 66; 68; 69; 70.1 y 3; 72; 73; 74; 75; 85; 86.1; 87.2; 90; 91; 92; 93; 94; 95.3; 96; 103.2; 108.2 y 8; 109 a 119; 125 a 130; 131.2; 132; 135 a 152.

Annex 2: Rànquing de municipis amb representació de dones en les seves llistes electorals. Baix Llobregat i municipis, 2007 i 2011.

	Eleccions 2007			Eleccions 2011	
	Dones	% dones a les llistes electorals		Dones	% dones a les llistes electorals
Corbera de Llobregat	59	49,6	Sant Esteve Sesrovires	38	48,7
Esplugues de Llobregat	82	48,8	Esplugues de Llobregat	91	48,1
Sant Joan Despí	61	48,4	Begues	50	48,1
Santa Coloma de Cervelló	31	47,7	Palma de Cervelló, la	21	47,7
Sant Just Desvern	48	47,1	Martorell	70	47,6
Prat de Llobregat, el	82	46,9	Santa Coloma de Cervelló	37	47,4
Cervelló	24	46,2	Sant Vicenç dels Horts	79	47,0
Sant Esteve Sesrovires	36	46,2	Viladecans	105	46,7
Vallirana	47	46,1	Papiol, el	41	46,6
Molins de Rei	58	46,0	Olesa de Montserrat	78	46,4
Esparreguera	77	45,8	Sant Joan Despí	78	46,4
Viladecans	80	45,7	Cervelló	36	46,2
Olesa de Montserrat	67	45,6	Torrelles de Llobregat	48	46,2
Castelldefels	95	45,5	Vallirana	47	46,1
Palma de Cervelló, la	25	45,5	Prat de Llobregat, el	80	45,7
Sant Feliu de Llobregat	57	45,2	Cornellà de Llobregat	114	45,6
Abdera	46	45,1	Sant Feliu de Llobregat	67	45,6
Cornellà de Llobregat	67	44,7	Sant Andreu de la Barca	86	45,5
Gavà	56	44,4	Collbató	40	45,5
Sant Andreu de la Barca	56	44,4	Sant Climent de Llobregat	30	45,5
Begues	34	43,6	Pallejà	54	45,4
Martorell	63	42,9	Corbera de Llobregat	69	45,1
Pallejà	51	42,9	Castelldefels	124	45,1
Sant Vicenç dels Horts	63	42,9	Gavà	84	44,4
Sant Boi de Llobregat	64	42,7	Molins de Rei	65	44,2
Torrelles de Llobregat	31	40,3	Sant Just Desvern	60	44,1
Papiol, el	20	36,4	Esparreguera	83	43,9
Sant Climent de Llobregat	21	31,8	Abdera	67	43,8
Collbató	17	30,9	Sant Boi de Llobregat	107	42,8
Castellví de Rosanes	10	22,2	Castellví de Rosanes	16	35,6
Total	1.528	45	Total	1.965	46

municipis de 20000 o menys habitants

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (1/05/2007 i 26/04/2011)

Annex 3: Resultats electorals de les eleccions locals de 2007, Baix Llobregat i municipis.

	PSC	EUi A- ICV	CiU	ERC	PP	C's	EU- IU	BAUx B	AVVI C	CRAI	GIU	URBA COR	AIESP A	GD'E	CUP	POI	PDF	JA	ULI	PIPV	PIP	POBL E	Total	
Abdera	9	3	1	1	2		1																17	
Begues	1	4	2	2	1			3															13	
Castelldefels	9	3	4	1	5	1			2														25	
Castellví de Rosanes	5	2	1							1													9	
Cervelló	6		3	3	1																		13	
Collbató	6	3	1	1																			11	
Corbera de Llobregat	5	1	4	4	1						1	1											17	
Cornellà de Llobregat	16	3	2	1	3																		25	
Esparreguera	7	5	2	2	1								1	1									19	
Esplugues de Llobregat	12	3	2	1	3																		21	
Gavà	12	2	1	2	3	1																	21	
Martorell	5	2	12	1	1																		21	
Molins de Rei	7	6	3	3	1										1								21	
Olesa de Montserrat	6	7	5	1	1											1							21	
Pallejà	4	5	5														2	1					17	
La Palma de Cervelló	1	5	5																				11	
Papiol, el	2		4	5																			11	
Prat de Llobregat, el	7	11	2	1	4																		25	
Sant Andreu de la Barca	13	3	1	2	1	1																	21	
Sant Boi de Llobregat	13	3	3	2	3	1																	25	
Sant Climent de Llobregat	2	1	2	2																4			11	
Sant Esteve Sesrovires	7	3	2	1																			13	
Sant Feliu de Llobregat	8	7	3	1	2																		21	
Sant Joan Despí	13	3	2	1	2																		21	
Sant Just Desvern	7	2	5	2	1																		17	
Sant Vicenç dels Horts	10	3	2	4	1																1		21	
Santa Coloma de Cervelló	4	5	1	3																			13	
Torrelles de Llobregat	1		1	4																		2	1	9
Vallirana	5	1	8	2	1																		17	
Viladecans	13	2	4	2	3	1																	25	
TOTAL	216	98	93	55	41	5	1	3	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	4	1	2	1	532	

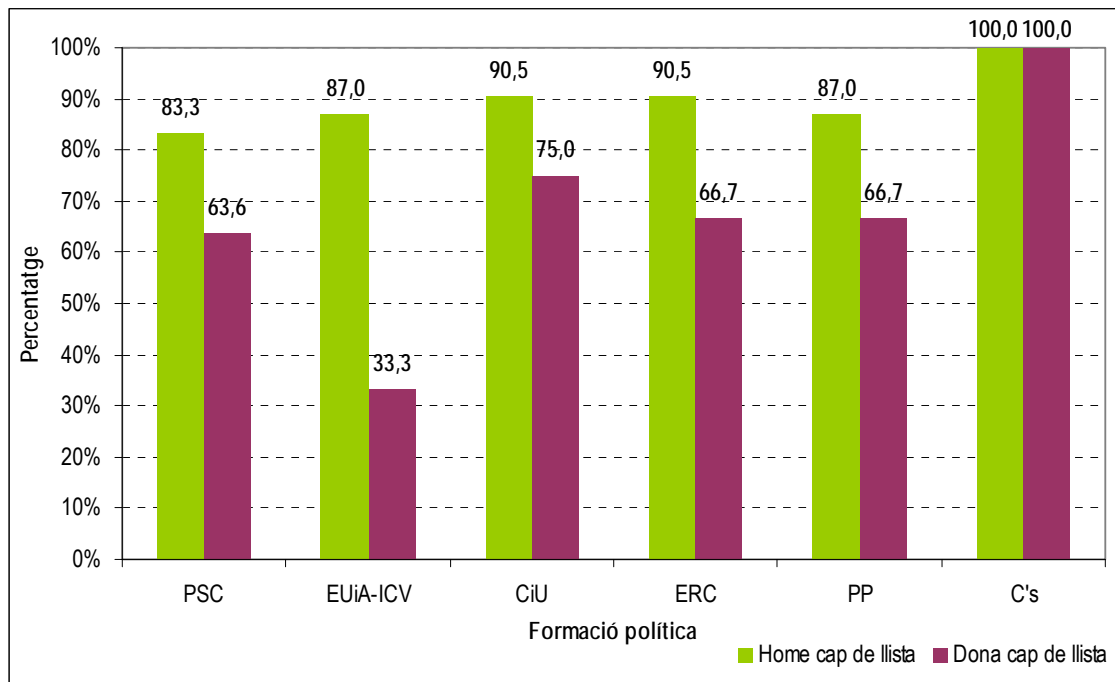
Annex 4: Resultats electorals de les eleccions locals de 2011, Baix Llobregat i municipis.

	PSC	ICV	CiU	ER	Px	Ad	EU	Tx	AV	Gi	COI	AIES	GD'	IR	CU	EO-	PD	JUNT	D3.	ARAs	VIS	Adl	Total						
				C	PP	C's	C	Ab	-IU	B	VIC	U	C	PA	E	S	P	IEV	F	JA	S	0	ULI	es	VD	C-C	P		
Abrera	6	1	2		3			1	3	1																			17
Begues	2	3	3	1	3					1																			13
Castelldefels	7	3	5		8						2																	25	
Castellví de Rosanes	5		4																									9	
Cervelló	5	2	4	1	1																							13	
Collbató	4	3	2	1	1																							11	
Corbera de Llobregat	5	1	4	2	2						1	2																17	
Cornellà de Llobregat	14	3	3		5																							25	
Esparreguera	2	3	4	3	3		1						2	2	1													21	
Esplugues de Llobregat	10	3	3		5																							21	
Gavà	9	2	3	2	4	1																						21	
Martorell	4	3	11	1	2																							21	
Molins de Rei	5	4	5	2	1										4													21	
Olesa de Montserrat	3	9	4	1	2		1												1									21	
Pallejà	3	4	5		1															3	1							17	
Palma de Cervelló, la		6	5																									11	
Papiol, el	1		4	1																								11	
Prat de Llobregat, el	5	11	3		6																							25	
Sant Andreu de la Barca	10	2	3	2	2		1																					21	
Sant Boi de Llobregat	10	4	3		5		3																					25	
Sant Climent de Llobregat	1	1	5	3																								11	
Sant Esteve Sesrovires	5	2	2		1																							13	
Sant Feliu de Llobregat	6	7	4		4																							21	
Sant Joan Despí	13	3	2		3																							21	
Sant Just Desvern	6	2	5	1	2																							17	
Sant Vicenç dels Horts	7	3	3	6	2																							21	
Santa Coloma de Cervelló	1	7	2	1	1																							13	
Torrelles de Llobregat	1	5	2	4																								13	
Vallirana	7	1	6	1	2																							17	
Viladecans	12	3	4		5		1																					25	
TOTAL	169	101	115	33	74	1	8	3	1	1	2	1	2	2	1	4	1	3	1	5	1	1	3	1	1	1	538		

Formacions polítiques que s'han presentat al Baix Llobregat en les eleccions municipals de 2007 i 2011

(Ad Ab) Alternativa d'Abrera
(AdIP) Alternativa Independent Poble
(AIESPA) Alternativa Independent d'Esparreguera
(ARAses) Ara i Sempre Sant Esteve
(AVVIC) Associació de Veïnes i Veïns Independents de Castelldefels
(BAUxB) Begues Actiu- Units per Begues
(CiU) Convergència i Unió
(COIC) Corberencs Independents pel Canvi
(CRAI) Castellví de Rosanes Administradors Independents
(Cs) Ciutadans-Partido de la ciudadanía
(CUP) Candidatura d'Unitat Popular
(D 3.0) Democràcia 3.0
(EO – I - EV) Entesa dels Olesans – Iniciativa – Esquerra Verda
(ERC) Esquerra Republicana de Catalunya
(EU-IU) Esquerra Unida- Izquierda Unida
(GD'E) Gent d'Esparreguera
(GIU) Grup Independent d'Urbanitzacions
(ICV) Esquerra Unida i Alternativa, Iniciativa per Catalunya Verds
(IRS) Iniciativa Reagrupación Socialista
(JA) Ja Pallejà
(JUNTS) Junts pel Papiol
(PDF) Partit Pel Desenvolupament de Fontpineda
(PIP) Poble i Progrés
(PIPV) Partit Independent Vicentí
(POBLE) Agrupació Independent Poble
(POI) Partit Olesa Independent
(PP) Partit Popular
(PSC) Partit dels Socialistes de Catalunya
(PxC) Plataforma per Catalunya
(TxB) Tot per Begues
(ULI) Unitat Local Independent
(URBACORB) Partit Independent de les Urbanitzacions de Corbera
(VD) Via Democràtica
(VISC-C) Veïns Independents de Santa Coloma de Cervelló

Annex 5: Percentatge de llistes amb 2 dones i 3 homes en el primer tram de 5 candidats segons el sexe de la persona que encapçala la llista electoral. Baix Llobregat, 2011.

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Annex 6: Llistes electorals dels partits amb representació comarcal encapçalades per dones. Municipis del Baix Llobregat, 2011

	PSC	EUiA-ICV	CiU	ERC	PP	C's
Abrera						
Begues						
Castelldefels						
Castellví de Rosanes						
Cervelló						
Collbató						
Corbera de Llobregat						
Cornellà de Llobregat						
Esparreguera						
Esplugues de Llobregat						
Gavà						
Martorell						
Molins de Rei						
Olesa de Montserrat						
Pallejà						
Palma de Cervelló, la						
Papiol, el						
Prat de Llobregat, el						
Sant Andreu de la Barca						
Sant Boi de Llobregat						
Sant Climent de Llobregat						
Sant Esteve Sesrovires						
Sant Feliu de Llobregat						
Sant Joan Despí						
Sant Just Desvern						
Sant Vicenç dels Horts						
Santa Coloma de Cervelló						
Torrelles de Llobregat						
Vallirana						
Viladecans						

Dones caps de llista

No es presenta la formació política

Font: OC-BL, a partir de les dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Annex 7: Exemple de llista cremallera total

Esquerra Republicana de Catalunya - Acord Municipal (ERC-AM) – Abrera 2011

1. Sr. Sergi Santamaria i Adan
2. Sra. Marta Nogueira i Fernandez
3. Sr. Francesc Xavier Serret i Marsinach
4. Sra. Cristina Piqueras i Oliver
5. Sr. Miquel Tomas i Tomas
6. Sra. Maria Rosario Martin i Pulgarin
7. Sr. Ramon Morral i Ramon
8. Sra. Esther Solias i Carreras
9. Sr. Oriol Camacho i Paniello
10. Sra. Angels Cervera i Fabregas
11. Sr. Jaume Santamaria i Sebastian
12. Sra. Laia Serrat i Asian
13. Sr. Jaume Sagol i Gargallo
14. Sra. Gloria Miravalles i Serrat
15. Sr. Joan Castro i Estruch
16. Sra. Dafne Garcia i Redondo
17. Sr. Francesc Manel Camacho i Liesa

Font: Dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Annex 8: Exemple de llista cremallera parcial

Partits dels Socialistes de Catalunya - Progrés Municipal (PSC-PSOE-PM) – Esplugues 2011

1. Sra. Pilar Diaz Romero
2. Sr. Enric Giner Rodriguez
3. Sra. Sara Forgas Ubeda
4. Sr. Eduard Sanz Garcia
5. Sra. Maria Mena Galindo
6. Sr. Juan Antonio Fernandez Rubio
7. Sra. Maria Bernanda (Mariber) Pelaez Diaz
8. Sra. Montserrat Zamora Angulo
9. Sr. Jose Antonio Hernandez Sanchez
10. Sr. Antoni Azorin Puerto
11. Sra. Isabel Molina Moya
12. Sr. Jesus Orellana De Los Santos
13. Sra. Maria Isabel Aguilera Mulero
14. Sr. Jose Maria Rabadan Arriaga
15. Sra. Trinidad Valcarcel Sola
16. Sr. Angel Borreguero Solanilla
17. Sra. Maria Concepcion Panuse Menendez
18. Sr. Jose Blas Parra Rodriguez
19. Sra. Natividad Salazar Lopez

Font: Dades de les Juntes electorals de zona, publicades al BOPB (26/04/2011)

Annex 9: Glossari de termes

JUNTA ELECTORAL DE ZONA: Organisme local independent que representa a l'administració electoral encarregat de vetllar per la legalitat en tots els processos electorals. S'encarrega de proclamar les candidatures, distribuir els espais gratuïts de propaganda electoral, controlar la veracitat dels sondeigs i enquestes, realitzar l'escrutini general i proclamar els candidats electes. (Font: <http://www.portalelectoral.es/>)

LLEI ORGÀNICA 5/1985 DE RÈGIM ELECTORAL GENERAL: Llei Orgànica que s'aplica a les eleccions de diputats i diputades, senadors i senadores a les Corts Generals, les eleccions dels membres de les Corporacions Locals i les Assemblees de les Comunitats Autònomes. (Font: Boletín Oficial del Estado)

LLEI ORGÀNICA 3/2007 DE 22 DE MARÇ, PER A LA IGUALTAT ENTRE HOMES I DONES: Llei que estableix principis d'actuació dels poders públics, regula drets i deures de les persones físiques i jurídiques, tant públiques com privades, i preveu mesures destinades a eliminar i corregir en els sectors públic i privat qualsevol forma de discriminació per raons de sexe. (Font: Boletín Oficial del Estado)

LLISTA CREMALLERA PARCIAL: Llista electoral que en la gran majoria de les seves posicions alterna a una persona de cada sexe, tot i que en algunes posicions no es respecta aquesta alternança.

LLISTA CREMALLERA TOTAL: Llista electoral que en les seves posicions alterna a una persona de cada sexe amb l'objectiu de facilitar un accés igualitari de dones i homes a la vida política.

QUOTES LEGALS: Proporció imposada per via legal i aplicada per les formacions polítiques amb l'objectiu de corregir els desequilibris que per raó de sexe han existit en el àmbit de la política i per tal de facilitar un accés més igualitari a les posicions de poder.

QUOTES VOLUNTÀRIES: Proporció aplicada voluntàriament per les formacions polítiques que s'atribueix a un col·lectiu específic, generalment seguint certes normes o criteris, amb les que es pretén corregir un desequilibri anterior, generalment en posicions de presa de decisions o pel que fa a l'accés a oportunitats de formació o a llocs de treball. (Font: Parlament europeu. Glossari de termes relatius a la igualtat entre homes i dones)

SOSTRE DE VIDRE: Barrera invisible resultant d'un complex entramat d'estructures en organitzacions dominades per homes, que impedeix que les dones accedeixin a llocs importants. (Font: Parlament europeu. Glossari de termes relatius a la igualtat entre homes i dones)

TERCERA JORNADA: Hores que les dones que es dediquen al món de la política han de destinar a aquesta tasca, paral·lelament al temps que dediquen a altres activitats laborals i a la tasques de la vida domèstica i familiar.

XARXES CORPORATIVES INFORMALS: adaptació del concepte d'*old boy network* introduït per Tània Verge. Són aquelles xarxes de confiança i poder estrictament masculines, consolidades a través dels anys o d'activitats lúdiques i que disminueixen i/o dificulten la incorporació de les dones a l'àmbit de la política ja que la seva participació en aquestes xarxes és menor degut a la seva dedicació a les tasques domèstiques i familiars.